

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา” ผู้ศึกษาได้แบ่งแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. ความหมายของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
2. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
3. สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 - 3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 - 3.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theory)
 - 3.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม (Social Process Theory)
 - 3.1.3 แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาในการกระทำผิด (Psychological Theories)
 - 3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 - 3.2.1 ปัจจัยจากตัวผู้กระทำผิดเอง
 - 3.2.2 ครอบครัว
 - 3.2.3 ภาวะเศรษฐกิจของสังคม
 - 3.2.4 สภาพแวดล้อม
 - 3.3 สาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน
4. การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
 - 4.1 ความหมายของทรัพย์สิน และทรัพย์สิน
 - 4.2 ลักษณะสำคัญของทรัพย์สิน และทรัพย์สิน
 - 4.3 ประเภทของทรัพย์สิน
 - 4.4 ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
5. บทบาทของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการศึกษา

1. ความหมายของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การให้คำนิยามความหมายของคำว่า กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน นั้นมีการให้คำนิยามที่แตกต่างกันไปตามความเข้าใจของแต่ละคน โดยคนทั่วไปมักเข้าใจว่า เด็กประพฤติผิด และความประพฤติอย่างไรที่ถือเป็นความประพฤติผิดของเด็ก ซึ่งก็คงมีคำตอบที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงนับเป็นการยากที่จะกำหนดความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดลงไปอย่างแน่นอนตายตัว ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมที่เราเรียกว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน

คำว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน หมายถึง พฤติกรรมที่ขัดแย้งกับความต้องการ คำนิยาม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตที่ฝ่าฝืนคำนิยาม วัฒนธรรม กฎหมายของสังคม การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงหมายถึงพฤติกรรมบางรูปแบบที่ขัดแย้งหรือต่อต้านสังคมทำให้เกิดระเบียบทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือไม่ปรารถนาภายในกรอบบรรทัดฐานทางสังคมและปฏิบัติผิดต่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73, 74, 75, 76 และ 77 ที่บัญญัติว่าเป็นความผิดและมาตรการการลงโทษ (เสริม ปุณณะหิตานนท์, 2523, อ้างถึงใน กมลพร เจริญทรัพย์, 2548, น. 17)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของเด็กและเยาวชนไว้ว่า

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติ เป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” มาตรา 74 บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่าสิบปี แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีกระทำการอัน กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่...” มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปี แต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอัน กฎหมายบัญญัติ เป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่น ทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่...” มาตรา 76 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

สุทินี รัตนวราห (2528, น. 18) ได้กล่าวถึงการพิจารณาในแง่ของกฎหมาย คำว่าเด็ก กระทำผิดย่อมหมายถึง บุคคลที่มีเกณฑ์อายุอยู่ในวัยเด็กได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่า เป็นการกระทำผิดของเด็ก ดังนั้นการที่จะพิจารณาความหมายของคำว่าเด็กกระทำผิดจะต้อง พิจารณาลักษณะ 2 อย่างประกอบกัน คือ 1. เกณฑ์อายุ คือคำว่าเด็กจะถือเกณฑ์อายุเท่าใด อย่างหนึ่ง และ 2. เกณฑ์การกระทำผิด คือพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรที่เรียกว่าเป็นการกระทำ ผิดของเด็ก อีกอย่างหนึ่ง เมื่อนำเกณฑ์ทั้งสองอย่างมาประกอบกันเราก็อาจจะได้ความหมายของ คำว่าเด็กกระทำผิด

1. เกณฑ์อายุ เพื่อที่จะทราบถึงขอบเขตอำนาจการพิจารณาคดีของศาลเด็ก กฎหมายจะต้องกำหนดเกณฑ์อายุให้แน่นอนลงไปว่าเกณฑ์อายุเท่าใดจึงจะเริ่มมีความรับผิดชอบ อาญาและเกณฑ์อายุชั้นสูงสำหรับกำหนดว่าถ้าอายุพ้นเกณฑ์ชั้นสูงขึ้นไปแล้วถือว่าผู้นั้นเป็น ผู้ใหญ่ในอำนาจการพิจารณาของศาลเด็กอีกต่อไป การกำหนดเกณฑ์อายุชั้นต่ำและชั้นสูงนี้ แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4^๑นั้นได้กำหนดความหมายของเด็กและ เยาวชน ไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปี บริบูรณ์

ดังนั้น บุคคลที่มีเกณฑ์อายุเป็นเด็กหรือเยาวชน ตามพระราชบัญญัติ จัดตั้ง ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4^๑ นี้ เมื่อ ไปกระทำผิดจะต้องถูกฟ้องยังศาลคดีเด็กฯ ที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้น

2. เกณฑ์การกระทำผิด คือพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรของเด็กจึงจะถือว่าเป็น การกระทำผิด การกระทำผิดของเด็กมิได้มีความหมายแคบ ๆ เฉพาะการกระทำผิดอาญาเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงการกระทำบางอย่างที่ผู้ใหญ่กระทำไปเป็นความผิดอาญา แต่เด็ก กระทำถือว่าเป็นความผิด เพราะไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น การดื่มสุรา การเที่ยวเตร่ยาม วิกาล การประพฤติตนมั่วสุมเกเร การหนีโรงเรียน เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สามารถพิจารณาจากเกณฑ์การกระทำดังนี้

1) เด็กกระทำความผิดกฎหมาย หมายถึง การที่เด็กกระทำความผิดกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยทั่วไป เช่น การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก ทำร้ายร่างกาย ฯลฯ

2) เด็กกระทำความผิดที่เป็นการกระทำความผิดของเด็กโดยเฉพาะ หรือที่เรียกว่าเด็กที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐานทางสังคมหรือบรรทัดฐานทางการศึกษา ซึ่งความผิดเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดถ้ากระทำโดยผู้ใหญ่ ได้แก่ การประทุษร้ายเพศ, กรรหลบหนีจากบ้าน, หนีโรงเรียนและไม่เชื่อฟังบิดามารดา, การประทุษร้ายศีลธรรม และการที่เด็กมีพฤติกรรมส่อให้เห็นว่าจะเป็นการอันตรายต่อตนเองหรือบุคคลอื่น อาจเรียกเด็กประเภทนี้สั้น ๆ ว่า เด็กประทุษร้าย

3) นอกจากเกณฑ์การกระทำข้างต้นแล้ว ยังมีกรณีที่เด็กไม่ได้กระทำความผิดแต่เด็กนั้นมีลักษณะที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครอง ซึ่งถือว่าอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลคดีเด็กฯ ด้วย เช่น เด็กอนาถา เด็กจรจัดไม่มีที่อยู่อาศัย เด็กกำพร้าบิดามารดา เด็กที่บิดามารดาทอดทิ้งไม่เลี้ยงดู เด็กยากจนที่บิดามารดาไม่สามารถให้การเลี้ยงดูได้ ฯลฯ ซึ่งบรรดาเด็กเหล่านี้ ถ้าหากไม่ได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออาจจะกลายเป็นเด็กกระทำความผิดในอนาคตได้

อย่างไรก็ตาม คำว่า การกระทำความผิด (Delinquency) โดยพื้นฐานมีลักษณะคล้ายคลึงกับการประกอบอาชญากรรม (Criminality) ทั้งสองคำนี้มีความสัมพันธ์กันระหว่างอำนาจของรัฐในการบัญญัติกฎหมาย เพื่อควบคุมความประพฤติที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพียงการกระทำของเด็กและเยาวชน (Juvenile Delinquency) ใช้สถานะบุคคลอายุเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโทษ เด็กและเยาวชนที่ยังไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบ แยกแยะความดีกับความชั่ว ความถูกต้องกับความผิดเช่นผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายของเยาวชนอายุ 15 ปี กับชายอายุ 40 ปี จึงมีวิธีการปฏิบัติตามกฎหมายที่แตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่การสอบสวน การพิจารณาคดี และการลงโทษผู้กระทำความผิด เช่นเยาวชนผู้กระทำความผิดอาจส่งตัวไปสถานฝึกอบรมหรือสถานกักกัน แต่ผู้ใหญ่อาจต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต (ประธาน วัฒนาวาณิชย์, 2530, น. 7-8, อ้างถึงใน กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544, น. 6)

กล่าวโดยสรุปแล้วการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจึงหมายถึง การที่เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กระทำพฤติกรรมอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดทางอาญา ซึ่งการนิยามความหมายการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น สारถแบ่งการนิยามความหมายได้จากการใช้เกณฑ์ของอายุและเกณฑ์การกระทำความผิด กล่าวคือ เกณฑ์ของอายุ จะเป็นการนิยามความหมายของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์

แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ และในส่วนของเกณฑ์การกระทำผิดสามารถพิจารณาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73, 74, 75, 76 และ 77 ที่บัญญัติว่าเป็นความผิดและมาตรการการลงโทษ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ดังนั้นเกณฑ์การกระทำผิดจึงเป็นศึกษาเฉพาะประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 8 หมวด

2. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Juvenile Delinquency” นั้น มีขอบเขตที่กว้างมาก หรือทางตำราวิชาอาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา (Criminology and Penology) จะเรียกการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนว่า การกระทำผิด หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Delinquency) และเรียกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่า Delinquent, Delinquent Child หรือ Juvenile Delinquent

สุนิสา จิรณานนท์ (2545, น. 31-32) กล่าวว่าในเอกสารทางวิชาการคำว่า “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” อาจครอบคลุมพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกือบทุกรูปแบบจนทำให้มีผู้เข้าใจว่าจะสามารถวัดปริมาณและขอบเขตของมันได้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะ แม้แต่มีกฎหมายที่ถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ก็ยังไม่ตรงกันเรื่องคำนิยามของคำคำนี้ และในเรื่องของการกำหนดขอบเขตว่าการกระทำผิดกฎหมายควรเริ่มที่ตรงไหน และควรจะสิ้นสุดที่ตรงไหน เนื่องจากต่างฝ่ายต่างใช้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐาน เหมือนกัน ยกเว้นกฎหมายของอังกฤษที่มีการให้คำนิยามไว้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนคือ การกระทำอะไรก็ได้ซึ่งถ้าเป็นการกระทำของผู้ใหญ่แล้วจะถือว่าเป็นอาชกรรม

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเด็กและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้กำหนดไว้ว่า

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

ตามกฎหมายไทยระบุอายุของเด็กที่สามารถรับผิดทางอาญาไว้เท่ากับ เจ็ดปีบริบูรณ์ เด็กที่อายุต่ำกว่านี้จะไม่มีความผิดทางอาญา เนื่องจากถือว่าเด็กยังไม่มีวุฒิภาวะ ไม่สามารถ

รู้พิจารณาได้ว่า สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นถ้าเด็กและเยาวชนไทยอายุตั้งแต่ 7-18 ปี กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด เช่นพระราชบัญญัติเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติอาวุธปืน พวกเขาจะต้องได้รับโทษทางอาญา แต่เนื่องจากรัฐบาลถือว่าบุคคลที่มีอายุ 7-18 ปี ยังเป็นผู้เยาว์ ดังนั้นจึงปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแตกต่างจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่โดยให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวแทนการขึ้นศาลผู้ใหญ่

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามกฎหมายไทย หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา หรือประพฤติตนไม่สมควรแก่วัยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 แต่ปกติแล้วคดีเด็กและเยาวชนที่มาสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว จะมีเฉพาะความผิดในทางอาญาเท่านั้น เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาคดีเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดจริง ศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน (measures for children and young persons) แก่เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป เช่น ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวออกไป ให้บิดามารดา ทำทัณฑ์บนว่าจะอบรมเลี้ยงดูบุตรมิให้กระทำความผิดอีก คุมประพฤติเด็กและเยาวชนนั้น ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปรับการฝึกและอบรมยังสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ เป็นต้น จะไม่ใช้การลงโทษจำคุกหรือปรับเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดทางอาญาที่เป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวมุ่งที่จะคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดมากกว่าที่จะลงโทษ (สายใจ หิรัญธัญโรจน์, ม.ป.ป.)

เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญา แล้วเห็นว่าเด็กและเยาวชนนั้นมีความผิด แต่ยังไม่ควรที่จะตัดอิสรภาพ โดยส่งตัวไปรับการฝึกอบรมยังสถานฝึก และอบรมสถานพินิจหรือจำคุกยังเรือนจำ เพราะยังจะพอแก้ไขความประพฤติโดยวิธีไม่ตัดอิสรภาพได้ ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด และศาลจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นให้แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง โดยศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติบางประการให้เด็กหรือเยาวชนนั้นปฏิบัติ โดยมีพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officer) คอยสอดส่องดูแล โดยสำหรับการฝึกและอบรม เป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแบบจำกัดอิสรภาพ ศาลเยาวชนและครอบครัวจะใช้วิธีการนี้ เมื่อศาลเห็นว่า หากใช้วิธีการแบบไม่จำกัดอิสรภาพ เช่น การคุมประพฤติจะไม่ได้ผลในการแก้ไขความประพฤติของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดนั้น การพิพากษาให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดไปรับการฝึกและอบรมนั้น ศาลอาจพิพากษาให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชน ไปรับการฝึกและอบรมโดยตรง หรือพิพากษา

ว่าให้จำคุกเป็นเวลาปีแล้วเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปรับการฝึกอบรมแทนได้ (สายใจ หิรัญญโรจน์, ม.ป.ป.)

3. สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การศึกษาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน นักสังคมวิทยาได้ศึกษาปัญหาอาชญากรรมโดยพิจารณาปัญหานี้ 2 ประเด็น ประเด็นแรกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคมกับอาชญากรรม ว่าอาชญากรรมเกี่ยวข้องกับระบบสังคมอย่างไร อาชญากรรมเกิดขึ้นในสถานการณ์อย่างไร ในประเด็นที่สองนักสังคมวิทยาได้พิจารณาถึงกระบวนการที่ทำให้คนเป็นอาชญากร การที่คนเป็นอาชญากรได้นั้นพัฒนาไปอย่างไร มีอะไรเกี่ยวข้องบ้าง (อรรถพร ชูบำรุง, 2527, น. 69, อ้างถึงใน กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544, น. 6) ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 แนวทางคือ

3.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theory) ระบบความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มารวมกันเป็นกลุ่มสังคม ที่เป็นตัวกำหนดให้เกิดอาชญากรรม

นักคิดกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมมองว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่าเป็นสาเหตุหลักของปัญหาอาชญากรรม เพราะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นทางเศรษฐกิจหรือวัตถุนิยมเป็นที่ตั้ง จะมีผลผลักดันให้กลุ่มคนที่มีความด้อยในฐานะและโอกาสประกอบอาชญากรรม เพราะเขาเหล่านั้นมีจุดประสงค์เพื่อต้องการขยับฐานะของตนให้ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคม กลุ่มด้อยโอกาสมีมากมายหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเด็กวัยรุ่นจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือแก๊ง จะมีการสร้างวัฒนธรรมเฉพาะในกลุ่มของตนขึ้นมา มักมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม เกเร ก้าวร้าว ชอบความรุนแรง (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 73)

1. ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและความไร้ระเบียบ (Social Structure and Anomie) ของโรเบิร์ต เมอร์ตัน (Robert Merton, 1938, pp. 672-682, อ้างถึงใน กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544, น. 7)

เมอร์ตัน อธิบายว่า สังคมปัจจุบันได้เน้นถึงความสำเร็จทางวัตถุ ได้แก่ ทรัพย์สิน สิ่งของ ชื่อเสียง ฯลฯ เป็นจุดหมายปลายทาง (Goals) แต่วิธีการ (Means) ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้น สมาชิกของสังคมจะต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่สังคมได้วางไว้ เมอร์ตัน มองว่า

ค่านิยมที่ดีในสังคมไม่เป็นที่ยอมรับของคนบางกลุ่มที่มุ่งประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ทำให้คนมุ่งที่จะให้บรรลุปเป้าหมาย โดยไม่คำนึงถึงวิธีปฏิบัติอันถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือ สภาพไร้กฎหมายเกิดขึ้น เพราะคนยึดวิธีการผิดกฎหมายเพื่อให้บรรลุปเป้าหมายอันพึงประสงค์ เป้าหมายกลายเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม จะใช้วิธีการอย่างไรไม่สำคัญ ขอให้บรรลุปเป้าหมายเป็นอันใช้ได้ ในสังคมที่มั่งคั่ง สังคมอเมริกันเป็นสังคมที่สนับสนุนการมีชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือย การที่บุคคลทั้งหมดในสังคมจะบรรลุปเป้าหมายนั้นไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่ายเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนปรารถนา จึงเกิดการประกอบอาชญากรรมขึ้นในสังคม

2. ทฤษฎีวิวัฒนธรรมรองของเด็กกระทำผิด (Delinquent subculture theory) ของ อัลเบิร์ต โคเฮน (Albert Cohen)

อัลเบิร์ต โคเฮน (Albert Cohen) ได้พิมพ์หนังสือที่ชื่อว่า Delinquent Boy : The Culture of the Gang (เด็กกระทำผิด: วิวัฒนธรรมของแก๊ง) ในปี ค.ศ. 1955 โดยยกตัวอย่างสังคมของชนชั้นกลางและชนชั้นกรรมกรในสหรัฐอเมริกา สังคมได้ให้ความสำคัญในเรื่องความทะเยอทะยาน ความก้าวหน้า ความสำเร็จ และการศึกษา ซึ่งทั้งสองชนชั้นต่างอบรมขัดเกลาลูกหลานตามวัฒนธรรมของกลุ่มตน (สุตสงวน สุธีสร, 2547, น. 81)

ตามทัศนะของโคเฮน มาตรฐานและความต้องการของสังคม ขึ้นอยู่กับลักษณะบรรทัดฐานของชนชั้นกลาง (middle class norms) ความต้องการให้ได้มาซึ่งมาตรฐานและความต้องการของสังคมดังกล่าว ถือว่า เป็นเป้าหมายของชนชั้นกลาง (middle class goals) ภาวะการณ์เช่นนี้ จึงก่อให้เกิดความคับข้องใจในกลุ่มชนชั้นกรรมกร การต่อต้านชนชั้นกลางจึงเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือกันในกลุ่มชนชั้นกรรมกร เพื่อสร้างค่านิยมและสถานภาพในชนชั้นของตนขึ้นมาใหม่ กลุ่มเด็กพวกนี้อาจจะมีความรักใคร่ กลมเกลียว รักษาผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพื่อต่อสู้กับเด็กกลุ่มอื่นที่มีค่านิยมต่างกัน สภาพดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การกระทำผิดหรือ พฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน (juvenile delinquency) ในที่สุด หรือถ้าจะพิจารณาในมุมกลับ ก็คือ การกระทำผิดของเด็กชนชั้นกรรมกรเกิดขึ้นจากการที่เด็กเหล่านั้น ไม่สามารถจะสร้างความสำเร็จให้กับตนเองได้ เพราะปัญหาทางด้าน “สถานภาพ” เด็กในชนชั้นกรรมกรจึงต้องจับกลุ่มกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน อันก่อให้เกิดวัฒนธรมภายในในกลุ่มขึ้นซึ่งโคเฮนเรียกว่า วิวัฒนธรรมรอง โดยกลุ่มจะสร้างแบบของความประพฤติ และค่านิยมภายในกลุ่มขึ้นมาใหม่ เป็นเหตุให้เด็กในกลุ่มกรรมกรเห็นว่า ความประพฤติและค่านิยมของเด็กในชนชั้นกลาง เป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม ซึ่งเขาไม่สามารถจะปฏิบัติตามได้สภาพคับข้องใจที่เกิดขึ้น จึงเป็นผลก่อให้เกิดการต่อต้านเพื่อรักษาค่านิยมภายในกลุ่ม (สุนันทิพย์ จิตสว่าง, ม.ป.ป.)

ทฤษฎีวิวัฒนาการของโคเฮนได้จำกัดการอธิบายไว้ 2 ประการคือ ประการแรกได้แก่ เนื้อหาที่จัดว่าเป็นวัฒนธรรมของการกระทำผิดของเด็ก ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ การรุกรานผู้อื่น และต้องการเห็นผู้อื่นทุกข์ได้รับความทุกข์ทรมาน (maliciousness) การไม่เห็นคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ (non-utilitarianism) และการมองคนอื่นในแง่ร้าย (negativism) ประการที่สอง เป็นการเน้นเฉพาะวัฒนธรรมรองในกลุ่มกรรมกรชายเท่านั้น กล่าวโดยสรุปแล้ว ทฤษฎีวิวัฒนาการของ

โคเฮน มีประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ (สุนทวิทย์ จิตสว่าง, ม.ป.ป.)

- 1) เด็กในชนชั้นกรรมกรต้องเผชิญปัญหาในการปรับตัว ซึ่งแตกต่างไปจากเด็กในกลุ่มชนชั้นกลาง
- 2) ปัญหาของเด็กชนชั้นกรรมกร เป็นปัญหาคับข้องใจในสถานภาพ ซึ่งมีผลจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมถึงลักษณะแบบแผนของชนชั้น
- 3) เด็กชนชั้นกรรมกรจะประสบกับอุปสรรคในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อที่จะปรับตัวให้ประสบความสำเร็จตามระบบสถานภาพของชนชั้นกลาง
- 4) นอกเหนือไปจากนั้นเด็กในชนชั้นกรรมกร เชื่อว่า ระบบการแข่งขัน เพื่อที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ตัดสินโดยการใช้มาตรฐานจากพฤติกรรมและการแสดงออกของชนชั้นกลาง
- 5) เด็กในชนชั้นกรรมกรจะประสบกับความคับข้องใจต่อการที่จะก้าวไปสู่สถานภาพอันสูงส่งเช่นชนชั้นกลาง ทั้งนี้ เพราะการขาดแรงบันดาลใจ และการเตรียมตัวที่ดีพอ
- 6) วัฒนธรรมรองของการกระทำผิดของเด็กเป็นทางออกในการแก้ปัญหาเด็กในชนชั้นกรรมกร เพราะจะช่วยให้สามารถต่อสู้กับชนชั้นกลางเพื่อขจัดความคับข้องใจ
- 7) โดยนัยนี้วัฒนธรรมรองของการกระทำผิดของเด็ก จึงมีลักษณะของค่านิยมที่เป็นการรุกรานผู้อื่นและต้องการเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ทรมาน ไม่เห็นคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ และมองผู้อื่นในแง่ร้าย อันเป็นค่านิยมที่ใช้ต่อสู้กับชนชั้นกลาง

3. ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง (Differential opportunity theory)

ริชาร์ด คลอเวิร์ด และ ลอยด์ โอลิน (Richard Cloward & Lloyd Ohlin) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “Differential and opportunity” (การกระทำผิดของเด็กและโอกาส) พบว่า เด็กชนชั้นต่ำต่างมีความฝันในความสำเร็จ ความสำเร็จเป็นค่านิยมที่วัดได้ด้วยวัตถุ เด็กชนชั้นต่ำไม่มีสิทธิจะเข้าถึง (access) วิถีทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เหมือน

เด็กชนชั้นกลาง โอกาสของเด็กชนชั้นกลางที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตมีน้อยมาก เด็กชนชั้นต่ำจะมีช่องว่าง (gap) ระหว่างระดับของแรงบันดาลใจ (aspiration) กับความคาดหวัง (expectations) ความกดดันเหล่านี้ทำให้เกิดสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (anomie) ผลที่ตามมานั้นคือการกระทำความผิด หรือการก่ออาชญากรรม

คลอเวิร์ด และ โอลิน แยกวัฒนธรรมรองพื้นฐานไว้ 3 กลุ่ม คือ (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 82)

1) วัฒนธรรมรองที่นำไปสู่พฤติกรรมอาชญากรรม (criminal subculture) แรกเริ่มอาจจะเป็นการลักขโมยเล็กน้อย ต่อมาด้วยความเคยชิน เรียนรู้พัฒนาวิธีการและกล้ามากขึ้น จึงเปลี่ยนมาเป็นการปล้นแทน ซึ่งถือเป็นทางเลือกใหม่

2) วัฒนธรรมรองในลักษณะของความขัดแย้ง (conflict subculture) มักรวมตัวกันเป็นแก๊ง นิยมใช้ความรุนแรง ก้าวร้าว เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมรอบ ๆ ตัว

3) วัฒนธรรมรองในลักษณะของการปลีกตัวออกจากสังคม (retreatist subculture) เป็นการล้มเหลวของสมาชิกในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง คือล้มเหลวในการเป็นอาชญากรและการเข้าร่วมแก๊ง จึงแยกตัวออกมาจากกลุ่มอยู่เพียงลำพัง

การกระทำผิดของเด็กขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมและโอกาสในการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น บางพื้นที่เด็กส่วนใหญ่กระทำความผิดในลักษณะลักเล็กขโมยน้อย บางพื้นที่มักมีการชกต่อยกันเป็นประจำ เป็นต้น (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 82)

3.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม (Social Process Theory) เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคม ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ ดังนั้น พฤติกรรมของอาชญากร (Criminal Behavior) ก็ย่อมเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เช่นกัน

ทฤษฎีกระบวนการทางสังคมเชื่อว่า คนไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติ ชนชั้น หรือเพศใดก็ตาม ต่างก็มีศักยภาพที่จะเป็นอาชญากรได้ทั้งสิ้น คนจนหรือคนชั้นต่ำมีปัญหาทางเศรษฐกิจสูง ได้รับการดูแลการศึกษาน้อย ครอบครัวแตกสลาย จึงมีโอกาหรือความสามารถในการก่ออาชญากรรมสูง ในขณะที่ชนชั้นกลางมักมีสังคมที่ดีกว่า ครอบครัวอบอุ่น ไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ มีเพื่อนดี เป็นที่ยอมรับของสังคม จึงมีโอกาหรือความสามารถในการกระทำความผิดน้อย แต่อย่างไรก็ตามไม่ใช่ว่าชนชั้นกลางหรือกลุ่มที่มีความพร้อมจะไม่กระทำความผิดเลย สิ่งนี้จะขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมเป็นสำคัญ เช่น ชนชั้นกลางมีฐานะดี เลี้ยงลูกแบบตามใจ ไม่ฝึกให้มีความอดทน ต้องการอะไรก็จะได้รับเสมอ ๆ ก็อาจจะกลายเป็นคนที่มีโอกาสในการกระทำความผิด

หรือก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน เราจะเห็นว่าการขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นไหน ๆ แต่หากได้รับการขัดเกลาไปในทางที่ดีแล้ว เขาก็จะเป็นบุคคลที่มีโอกาสหรือศักยภาพในการกระทำผิดหรือก่ออาชญากรรมต่ำ (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 83)

1. ทฤษฎีการคบหาสมาคม ที่แตกต่าง (Differential Association Theory) ได้อธิบายว่า ในการพบปะสังสรรค์ในทางสังคมต่อกันของคนเรานี้จะทำให้ได้รับคุณธรรมและพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่นมาปฏิบัติ การที่ผู้ใดจะเรียนรู้หรือรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาปฏิบัติขึ้นอยู่กับว่าผู้นั้นเลือกรับหรือมีโอกาสรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาได้มากกว่ากัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียนรู้อาชญากรรม ก็จะไม่มีความผิดทางอาชญากรรมเลย (Trade, 1912, อ้างถึงใน สุรศักดิ์ เลหาพิบูลย์กุล, ม.ป.ป.)

ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) ได้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรว่าเกิดขึ้นจาก (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, ม.ป.ป.)

1. เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เกิดจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ
2. การเรียนรู้ โดยมีปฏิกริยาตอบโต้กับผู้อื่นในกระบวนการติดต่อสัมพันธ์
3. ส่วนสิ่งสำคัญของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน
4. การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรนั้น เรียนรู้ถึงเทคนิคในการประกอบอาชญากรรม และทิศทางของแรงจูงใจ เหตุผลและทัศนคติ ต่าง ๆ
5. การที่จะมีแรงจูงใจ หรือ ความต้องการในการกระทำอย่างไร เรียนรู้จากการกำหนดในกฎหมาย
6. คนกระทำผิดกฎหมายเพราะมีการกำหนดให้ชอบที่จะละเมิดกฎหมายมากกว่าที่กำหนดไม่ให้กระทำอย่างนั้น
7. การเข้าสมาคมกับกลุ่มที่แตกต่างกันนี้เกิดขึ้นมากน้อยต่างกันในความถี่ การจัดลำดับก่อนหลัง และความรู้สึกแรงกล้า
8. กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากร โดยการเข้าสมาคมกับผู้ที่ เป็นแบบอย่างในการเป็นอาชญากรหรือผู้เป็นแบบอย่างในการเป็นปรปักษ์ต่ออาชญากร เกี่ยวข้องกับกลไกต่าง ๆ ในการเรียนรู้ทำนองเดียวกับการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ
9. พฤติกรรมอาชญากรนั้น แสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมโดยทั่ว ๆ ไป

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีนี้ พฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกิดจากการเรียนรู้โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม และความประพฤตินี้แสดงมาในลักษณะอาชญากร ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลา ความสม่ำเสมอในการติดต่อซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation) ทฤษฎีนี้เสนอว่าพฤติกรรมของอาชญากรเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคม โดยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม อาชญากรอาชีพ (Professional Criminal) นั้นได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้เช่นเดียวกับการเรียนรู้ในอาชีพอื่น ๆ

ทฤษฎีการเลียนแบบตามความคิดของนักสังคมวิทยาและนักอาชญาวิทยาชาวฝรั่งเศสชื่อ Tarde นั้น เขาให้ความสนใจต่ออิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อการกระทำ ความผิด โดยเชื่อว่าการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนั้นมิได้เกิดขึ้นตามลำพังโดดเดี่ยว แต่มีเทคนิคของการกระทำผิดที่คล้ายคลึงกันเกิดตามมาด้วย เป็นปัญหาที่ถูกไข ซึ่งมีข้อสังเกตที่สำคัญของพฤติกรรมเลียนแบบหลายประการกล่าวคือ

1) คนเรามีแนวโน้มที่จะเลียนแบบแฟชั่นและประเพณีของคนอื่นตามปกติกลุ่มชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องแฟชั่นและประเพณีอย่างช้า ๆ แต่ถ้ากลุ่มที่แตกต่างกันติดต่อกันก็จะส่งเสริมให้เกิดการเลียนแบบมากขึ้น

2) ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าจะเลียนแบบผู้มีฐานะสูงกว่า

3) คนเราจะเลียนแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ หากพฤติกรรมแบบเก่าหลายแบบเกิดขัดแย้ง ทำให้การเลียนแบบเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง การเลียนแบบบางอย่างทำให้เกิดการกระทำผิด และมักจะแพร่ออกไปในลักษณะเดียวกับการแพร่ของแฟชั่น

ทั้งนี้ ทาร์ด ยังเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมนั้นจะมีผลทำให้บุคคลสามารถเลียนแบบพฤติกรรมกันได้ ตัวอย่างในภาพยนตร์โทรทัศน์ หรือสื่อหนังสือพิมพ์ ต่างก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดได้ทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่าทั้งสองทฤษฎีนี้ คือ ทฤษฎีการคบหาสมาคม ที่แตกต่าง และทฤษฎีการเลียนแบบ จะย่ำถึงการกระทำผิดขึ้นอยู่กับการคบหาสมาคม กล่าวคือ ถ้าไปคบหาอยู่ในหมู่คนดี ก็จะมีพฤติกรรมตามกลุ่มนั้น ในทางตรงข้ามหากบุคคลนั้นไปมั่วสุมอยู่ในกลุ่มคนชั่ว บุคคลนั้นก็จะเรียนรู้พฤติกรรมของคนชั่ว และจะมีพฤติกรรมตามกลุ่มนั้นไปในที่สุด

3. ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social Control Theory) ผู้ตั้งทฤษฎีการควบคุมสังคม มีความเห็นว่า บุคคลมีอิสระที่จะกระทำผิดได้เมื่อความผูกพันกับระเบียบทางสังคมที่ยึดถือได้ถูกทำลาย ซึ่งเขาเชื่อว่าพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นผลของ

ปฏิสัมพันธ์ทางครอบครัว (Family Interaction) กล่าวคือ ถ้าเด็กและเยาวชนขาดการสนับสนุนจากครอบครัว เด็กก็จะมีแนวโน้มไปสู่ความเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า Law Stake in Conformity ซึ่งจะนำเด็กไปสู่การกระทำผิดกฎหมายและการคบหาสมาคมกับผู้ที่มีความประพฤติเบี่ยงเบน (Hirschi, 1969) นอกจากนี้แล้ว ทฤษฎีนี้ได้อธิบายอีกว่าการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นผลของความโน้มเอียงไปในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมายมากกว่าความนิยมชมชอบที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่ครอบครัวมีส่วนที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ถ้าครอบครัวล้มเหลวที่จะยึดเด็กและเยาวชนไว้กับครอบครัว ก็จะทำให้เด็กและเยาวชนนั้นยิ่งเพิ่มการคบหาสมาคมกับเด็กที่มีแบบแผนพฤติกรรมเบี่ยงเบนนอกบ้าน (Sutherland, 1978, อ้างถึงใน สุรศักดิ์ เลหาพิบูลย์กุล, ม.ป.ป.)

3.1.3 แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาในการกระทำผิด (Psychological Theories)

แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นการศึกษาทางด้านจิตใจ ความรู้สึก และอารมณ์ โดยถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางจิต ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรีย เป็นผู้ซึ่งสร้างทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านการพัฒนา Psychosexual โดยเชื่อว่าสาเหตุหลักของพฤติกรรม คือ แรงขับทางเพศ (Sex drive) และให้ความสำคัญกับจิตไร้สำนึก (Unconscious) ซึ่งเป็นที่รวบรวมความคิด ความต้องการ และประสบการณ์ที่ผู้เป็นเจ้าของไม่ต้องการที่จะจดจำ จึงเก็บกดความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ภายในวงของจิตส่วนนี้ แต่เนื่องจากสิ่งที่บุคคลเก็บกดไว้นี้ แท้จริงยังมีพลังอยู่ หากเกิดมีสิ่งใดมากระตุ้นพลังนี้ก็จะแสดงอิทธิพล ทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมบางอย่างโดยไม่รู้สึกตัว เช่น การพูดในสิ่งที่ไม่น่าพูด เป็นต้น

นอกจากนี้ซิกมันด์ ฟรอยด์ ยังแบ่งระดับจิตของคนเราได้เป็น 3 ระดับ ตามการรับรู้ ได้แก่ จิตสำนึก (The conscious) เป็นส่วนของจิตใจที่คนเรารู้สึกนึกคิดอยู่ในแต่ละขณะ จิตก่อนสำนึก (The preconscious) เป็นส่วนของจิตใจที่ตามปกติแล้วเราไม่ได้ตระหนักถึง แต่หากใช้ความตั้งใจก็จะขึ้นมาสู่จิตสำนึกได้ เช่น การพยายามนึกถึงเหตุการณ์บางอย่างในอดีต และจิตไร้สำนึก (The unconscious) เป็นความรู้สึกนึกคิด หรือความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ตามปกติไม่อาจขึ้นมาในระดับจิตสำนึกได้ อาจแสดงออกมาในความฝัน หรือแสดงเป็นอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วย ซึ่งจะเบี่ยงเบนไปจากความคิดหรือความต้องการดั้งเดิม

ฟรอยด์ได้แบ่งกระบวนการคิดออกเป็น 2 ลักษณะ (มาโนช หล่อตระกูล, ม.ป.ป.) ได้แก่

1) Secondary Process เป็นกระบวนการคิดที่เราคุ้นเคยและใช้กันอยู่ในระดับจิตสำนึกและจิตก่อนสำนึกมีกระบวนการคิดเช่นนี้ เป็นความคิดที่ยึดเหตุผล มองสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง (reality principle) เช่น คนเราบางครั้งผิดหวังและบางครั้งก็มีสมหวัง หรือสิ่งที่ต้องการบางอย่างอาจต้องรอคอยบ้าง

2) Primary Process เป็นกระบวนการคิดในระดับจิตไร้สำนึก วิธีคิดเป็นแบบเด็ก ๆ ไม่เป็นเหตุเป็นผล ไม่สนใจเรื่องเวลาหรือสถานที่ สิ่งที่ต้องการคือความสุข ความสมหวัง ซึ่งหากต้องการก็ต้องได้รับการตอบสนองทันทีจึงจะพอใจ โดยไม่คำนึงว่าผลตามมาเป็นอย่างไร (pleasure principle) ตัวอย่างที่เห็นชัดได้แก่การฝัน ซึ่งเหตุการณ์ทุกอย่างสามารถเกิดขึ้นได้ สิ่งที่อยู่คนละมิติ คนละเวลากัน สามารถมาอยู่ด้วยกันได้ หากนึกถึงอะไรก็จะได้สิ่งนั้น

นอกจากการแบ่งจิตใจออกเป็น 3 ระดับแล้ว ฟรอยด์ยังแบ่งโครงสร้างของจิตใจออกตามหน้าที่ออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน (มาโนช หล่อตระกูล, ม.ป.ป.) ได้แก่

1) Id เป็นส่วนที่อยู่ในจิตไร้สำนึกเท่านั้น เป็นแรงผลักดันดั้งเดิมของคนเรา แบ่งออกเป็นแรงผลักดันทางเพศ (libidinal drive) และแรงผลักดันทางความก้าวร้าว (aggressive drive) การแสดงออกของ id เป็นไปตาม primary process และ pleasure principle

2) Ego เป็นส่วนที่ทำหน้าที่อยู่ทั้ง 3 ระดับของจิตใจ โดยจะควบคุมบริหารจัดการต่อแรงผลักดันต่าง ๆ ที่มาปฏิบัติสัมพันธ์กัน ทำหน้าที่ประนีประนอมระหว่างแรงผลักดันจาก id กับระเบียบหรือข้อจำกัดจากสภาพเป็นจริงภายนอก และแรงต่อต้านจาก superego โดยการทำหน้าที่เป็นไปตาม secondary process และ reality principle

3) Superego เป็นส่วนของจิตใจที่พัฒนาขึ้นมาในระยะ oedipal แบ่งออกเป็น conscience หรือมโนธรรมซึ่งมีหน้าที่คอยตัดสินความคิด การกระทำว่าถูกหรือผิด และ ego ideal ซึ่งเป็นส่วนของบุคคลในอุดมคติที่เราอยากเป็นหรืออยากเอาแบบอย่าง

คุณธรรม ความดี ความชั่ว ความถูกผิด มโนธรรม จริยธรรมที่สร้างโดยจิตใต้สำนึกของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ในสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ตนในคุณธรรมจะทำงานอยู่ในโครงสร้างของจิตใจทั้ง 3 ระดับ การทำงานของตนทั้ง 3 ประการจะพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้เด่นไปด้านใดด้านหนึ่งของทั้ง 3 ประการนี้ แต่บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ คือ การที่บุคคลสามารถใช้พลังอีโก้เป็นตัวควบคุมพลังอิด และซูเปอร์อีโก้ให้อยู่ในภาวะที่สมดุลได้

2. ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ (Psychology of Learning)

การเรียนรู้ (Learning) ตามความหมายทางจิตวิทยา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือการมีประสบการณ์ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงที่ไม่จัดว่าเกิดจากการเรียนรู้ได้แก่ พฤติกรรมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เนื่องมาจากวุฒิภาวะ

จากความหมายดังกล่าว พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงจะถือว่าการเรียนรู้ขึ้น หากเป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้

อย่างไรก็ดี ยังมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแต่เปลี่ยนแปลงชั่วคราวอันเนื่องมาจากการที่ร่างกายได้รับสารเคมี ยาบางชนิด หรือเกิดจากความเหนื่อยล้า เจ็บป่วยลักษณะดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นเกิดจากการเรียนรู้

2) พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะต้องเกิดจากการฝึกฝน หรือเคยมีประสบการณ์นั้น ๆ มาก่อน ในประเด็นนี้มีพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นโดยที่เราไม่ต้องฝึกฝนหรือมีประสบการณ์ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเจริญเติบโต หรือการมีวุฒิภาวะ และพฤติกรรมที่เกิดจากแนวโน้มการตอบสนองของเผ่าพันธุ์

การเรียนรู้ของคนเรา จากไม่รู้ไปสู่การเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530, อ้างถึงใน ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน, 2546) กล่าวไว้ดังนี้

การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้า (stimulus) มาเข้าอินทรีย์ (organism) ประสาทที่ตื่นตัวเกิดการรับสัมผัส หรือเพนนาการ (sensation) ด้วยประสาททั้ง 5 แล้วส่งกระแสสัมผัสไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดการแปลความหมายขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์เดิมและอื่น ๆ เรียกว่า สัญชาตญาณ หรือการรับรู้ (perception) เมื่อแปลความหมายแล้ว ก็จะมีการสรุปผลของการรับรู้เป็นความคิดรวบยอดเรียกว่า เกิดสังกัป (conception) แล้วมีปฏิกิริยาตอบสนอง (response) อย่างหนึ่งอย่างใดต่อสิ่งเร้าตามที่รับรู้เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แสดงว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วประเมินผลที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้แล้ว

แกจน์ (Gagne) ได้ให้นิยามของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพ (Capability) หรือความสามารถของมนุษย์ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมบางประการที่

แสดงออกมา การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ได้รับประสบการณ์จากสภาพการเรียนรู้ในระยะเวลาหนึ่ง

แกจน์ (Gagne) ได้แบ่งประเภทการเรียนรู้พื้นฐานออกเป็น 8 ลักษณะเรียงตามลำดับก่อนหลังได้ (บุญญรัตน์ เจียมกลิ่น, 2549) ดังนี้

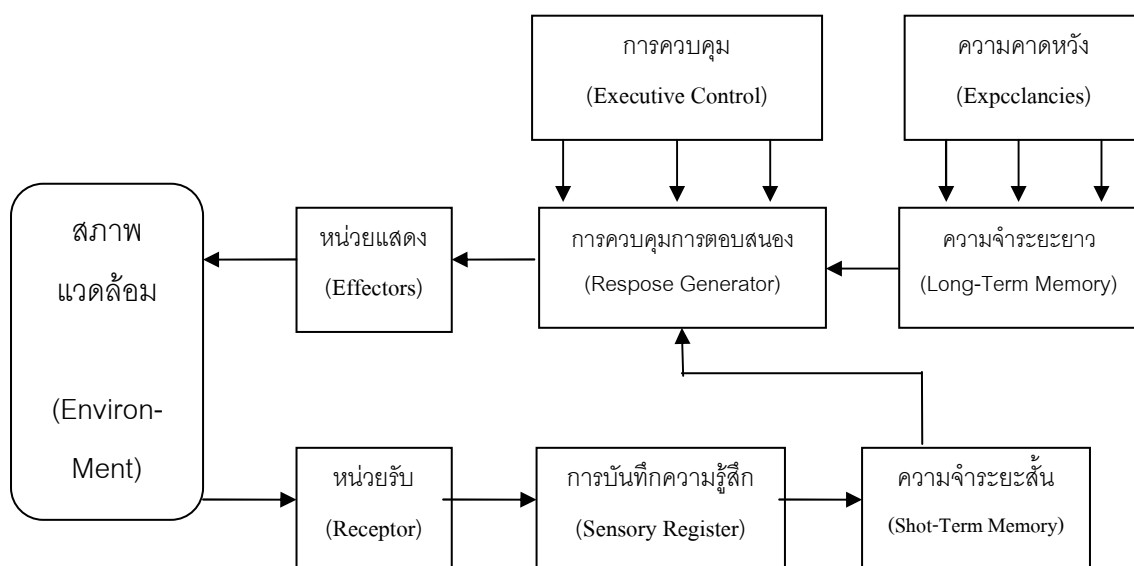
- 1) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้
- 2) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ
- 3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว
- 4) ความสามารถในการจำ (Retention Phase)
- 5) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)
- 6) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)
- 7) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase)
- 8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

แกจน์ (Gagne) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ

- 1) สภาพการเรียนรู้ (Conditions of Learning)

เป็นความพร้อมภายในตัวผู้เรียน (Internal Conditions) ด้านความสามารถที่มีอยู่ก่อนเรียน (พฤติกรรมเบื้องต้น) และสภาพภายนอก (External Conditions) ที่จัดให้แก่ผู้เรียน
- 2) เหตุการณ์ในการเรียนรู้ (Event of Learning) หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ กาเยได้เสนอรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้และการจำ (A basic Model of Learning and memory) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่บนทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มความรู้ความเข้าใจยุคใหม่ [Modern Cognitive (Information processing) Theories]

ภาพที่ 2.1
รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และการจำของ Gagne

ที่มา: สุนันทรรัตน์ โพธิ์ศรี และคณะ, ม.ป.ป.

จากภาพ เมื่อมีสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อมมากระตุ้นหน่วยรับ ประสาทสัมผัสจะรับสิ่งเร้าส่งไปทำการบันทึกความรู้สึก และจะได้รับการกลั่นกรองจากกระบวนการความตั้งใจและการเลือกการรับรู้ เลือกเฉพาะข้อมูลที่ต้องการ แล้วส่งต่อหน่วยความจำระยะสั้น โดยอาศัยสื่อ (ภาพและหรือเสียง) และบางส่วนถูกส่งไปยังหน่วยความจำระยะยาวและเรียกมางานได้ด้วยกระบวนการเสาะหา และการระลึก ผลจากกระบวนการนี้ทำให้มีการปฏิบัติโดยอาศัยหน่วยแสดงเป็นการตอบสนอง เมื่อได้ทราบผลการปฏิบัติก็จะเกิดการเรียนรู้ การทราบผลการปฏิบัติเป็นกระบวนการข้อมูลย้อนกลับ ส่วนการควบคุมประสิทธิภาพการเรียนรู้ นั้น จะขึ้นอยู่กับกระบวนการควบคุมและการคาดหวัง กระบวนการควบคุมที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์การคิด

3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ข้างต้นนั้น สามารถนำมาประมวลได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เฉพาะที่สำคัญ คือ

3.2.1 ปัจจัยจากตัวผู้กระทำผิดเอง (ประภาศน์ อวยชัย, 2516, น. 6-7, อ้างถึงใน สุทธิณี รัตนวราท, 2528, น. 34-35) ได้แก่

1. พันธุกรรม หมายถึงสิ่งที่ได้รับถ่ายทอดจากบิดามารดา เช่น ลักษณะปัญญาอ่อน จิตบกพร่อง บุคลิกภาพทราม เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติไตร่ตรองยับยั้ง หักห้ามจิตใจต่อต้านสิ่งชั่วร้ายได้ นอกจากนั้น อุปนิสัยและอารมณ์บางอย่าง เช่น รัก โลภ โกรธ หลง สามารถถ่ายทอดจากบิดามารดามาสู่บุตรได้

2. ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นมาแต่กำเนิด เนื่องจากบิดามารดาเป็นโรค ขณะที่เด็กยังอยู่ในครรภ์ เช่น กามโรค วัณโรค โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคหัดเยอรมัน ฯลฯ ทำให้เด็กมีร่างกายพิการ หรือมีจิตใจผิดปกติไป หรืออาจเกิดขึ้นในภายหลังเมื่อเด็กเกิดมาแล้ว ซึ่งความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บนี้ย่อมทำลายสุขภาพของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เด็กเกิดปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย เห็นคนอื่นเป็นศัตรู เกิดความรู้สึกอยากล่าแค้นฤทธิ์เดชในทางชั่วร้าย ยิ่งถูกข่มขู่ ล้อเลียน ก็ยิ่งทำให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบที่รุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้เป็นสาเหตุของการกระทำผิดอาญาเป็นจำนวนมาก

3. ภาวะแห่งจิต เด็กมีสภาวะแห่งอารมณ์และจิตใจที่แตกต่างกัน เด็กบางคนอารมณ์รุนแรง ขุนเฉียว ซี้โมโหโทโส ชอบทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ เด็กที่มีภาวะแห่งจิตเช่นนี้ย่อมมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดได้ง่ายกว่าเด็กที่มีจิตใจ ร่าเริง แจ่มใส มีอารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี

4. สัญชาติญาณ คือสิ่งที่เกิดขึ้นในตนเองโดยไม่ต้องมีการสั่งสอนอบรม เช่น สัญชาติญาณในทางอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากลอง สัญชาติญาณในการอยู่รอด เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุทำให้เด็กกระทำผิดได้ เช่น มีสัญชาติญาณที่แก้แค้นรุนแรงในทางก้าวร้าวชอบรุกรานคนอื่นเข้าไปที่ไหนก็ต้องมีเรื่องทะเลาะวิวาทเป็นประจำ

5. สติปัญญาและการศึกษา เด็กบางคนมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดแต่นำไปใช้ในทางที่ไม่ถูก เอาดีเอาเปรียบเพื่อนที่ฉลาดน้อยกว่าตน เด็กบางคนก็มีปัญญาที่บึ้ง เรียนหนังสือไม่รู้เรื่องทำให้เบื่อหน่าย อับอายเพื่อนและครูจึงหนีโรงเรียนเที่ยวเสาะแสวงหาเพื่อนซี้ไปในทางที่ไม่ดี กลายเป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย

3.2.2 ครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบัน หรือ เป็นหน่วย ทางสังคมที่เล็กที่สุด ครอบครัวก่อตั้งขึ้นด้วยสมาชิกชายและหญิงเพียงสองคน ได้ทำหน้าที่เป็นบิดา-มารดาเป็นพ่อแบบ-แม่แบบที่ถ่ายทอดและให้การศึกษาในขั้นแรกแก่สมาชิกใหม่ เป็นเป้าหมายทางบุคลิกภาพ เป็นแหล่งที่จะเสริมสร้างพลังกายและพลังใจให้แก่สมาชิกของครอบครัว ที่ออกไปแสดงบทบาทต่าง ๆ ทางสังคม

ในสถาบันที่เกี่ยวข้อง ครอบครัวเป็นสถาบันที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ในทุกระดับ ทั้งด้านความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological needs) และความต้องการทางด้านสังคม (Social needs)

ครอบครัวเป็นหน่วยวางรากฐานการปกครองในระดับต่าง ๆ ครอบครัวทำหน้าที่ปฐมนิเทศที่สำคัญที่สุดคือการให้กำเนิดเด็ก ให้การเลี้ยงดูผู้เยาว์ ให้การศึกษา สร้างคนให้รู้จักระเบียบสังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังรับไว้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคมของชนกลุ่มนั้น เด็กที่เกิดและเจริญเติบโตมาจากครอบครัวแบบใด ย่อมได้รับการถ่ายทอดแนวความคิด เจตคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ติดมาจากครอบครัวเดิมไม่มากนักน้อย และนำไปใช้ปฏิบัติในสังคมที่เขาอยู่อาศัย

ผลการศึกษาทางวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดความพอดีจะมีส่วนทำให้เด็กกระทำผิดได้ (อุรพี โอสถานนท์, 2533, น. 15, อ้างถึงใน กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544, น. 12-13) มีสาเหตุมาจาก

1. เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเข้มงวดจนเกินไป มีแต่ระเบียบวินัยตลอดเวลา จนไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถทำอะไรตามที่ตัวเองต้องการ หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทำให้ขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไร เพราะกลัวความผิดกลัวถูกลงโทษ ทำให้เด็กไม่สามารถอยู่ลำพังด้วยตนเองได้ จึงง่ายต่อการที่จะถูกชักนำไปในทางที่ผิด ในบางรายอาจเป็นเด็กที่ต่อต้านระเบียบกฎเกณฑ์ฝ่าฝืนข้อบังคับของสังคมไป
2. เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดูด้วยการตามใจหรือปกป้องมากเกินไป อาจเนื่องจากเป็นลูกคนเดียว ลูกคนเล็ก หรือมาจากครอบครัวที่มีฐานะดีมาก ทำให้เด็กเอาแต่ใจ ตัวเองกลายเป็นเด็กที่ไม่รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด เมื่อโตขึ้นมีแนวโน้มที่จะกระทำผิด
3. เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีมาตรฐานทางศีลธรรมเสื่อม เด็กเหล่านี้จะได้รับการเลี้ยงดูมาจากสิ่งเลวร้ายทั้งหมดจากบิดามารดาซึ่งอาจติดยาเสพติดให้โทษ ติดสุรา เล่นการพนัน หรือจากครอบครัวที่เป็นโจร หรือโสเภณี เด็กจะเรียนรู้และเคยชินกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ในที่สุดก็จะประพฤติตนเป็นนักเลง คุมแก๊ง คุมซ่อง
4. เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน มีบุตรมากทำให้บิดามารดาไม่มีโอกาสอบรมได้ทั่วถึง และไม่สามารถสนองความต้องการของบุตรได้ ทำให้เกิดการขัดสน แย่งกันกินแย่ง

กันใช้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกบีบคั้นทางจิตใจ เพราะความไม่เท่าเทียมเพื่อนฝูง โอกาสที่จะกระทำผิดมีมาก

จากการศึกษาปัญหาทางด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชนนั้น จะเห็นว่าครอบครัวนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีส่วนผลักดันให้เด็กกระทำผิด ครอบครัวที่ไม่ราบรื่น ไม่เป็นสุข ไม่น่าอยู่ เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนต้องออกไปหาความอบอุ่น เพื่อชดเชยสิ่งที่ขาด ดังนั้นการเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัวจึงนับเป็นสิ่งสำคัญต่อทัศนคติและ ค่านิยม หรือพฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่ดีขึ้นได้

3.2.3 ภาวะเศรษฐกิจของสังคม

ปัจจุบันค่าครองชีพวันมีแต่จะทวีสูงขึ้น ค่าของเงินลดลงทำให้สินค้ามี ราคาสูงขึ้น รายได้ไม่พอกับรายจ่าย บุคคลบางประเภทจำต้องดิ้นรนต่อสู้ด้วยการเป็น อาชญากรรมหาเงินโดยทางผิดกฎหมาย ถ้าสังคมมีเศรษฐกิจเสื่อมโทรม คนในสังคมมีความ เป็นอยู่อย่างอึดอัดขัดสนเร้นแค้น มีคนว่างงานมากเกิดปัญหาความยากจน สัญชาติญาณในการ ต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดบีบบังคับทำให้กระทำผิดกฎหมายได้

ภาวะเศรษฐกิจที่เป็นสาเหตุอันหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้เด็กและเยาวชน กระทำผิด (อนันต์ชัย เขื่อนธรรม และคณะ, ม.ป.ป., น. 4) แบ่งออกได้ดังนี้

1. ภาวะเศรษฐกิจของชุมชน ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ภาวะเศรษฐกิจของ ชุมชนนั้นเจริญรุ่งเรือง ประชาชนได้รับสวัสดิการจากรัฐทั้งในรูปแบบการศึกษา การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ ที่จำเป็น ประชาชนก็จะอยู่อย่างปกติสุข ไม่จำเป็นจะต้องประกอบอาชญากรรม ลักเล็ด ขโมยน้อย แต่ในภาวะเศรษฐกิจของชุมชนที่ยากจน เช่นประเทศด้อยพัฒนา และประเทศที่กึ่ง พัฒนาทั้งหลาย จะเห็นได้ว่าประชาชนมีรายได้น้อย ไม่พอก่อการครองชีพ รัฐไม่สามารถจัด สวัสดิการให้ได้ ทำให้เกิดความอึดอัดขัดสน เด็กและเยาวชนต้องดิ้นรนช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพ หารายได้เลี้ยงครอบครัว หรือเลี้ยงตนเอง นอกจากนี้แล้วภาวะเศรษฐกิจในชุมชนมีความเหลื่อมล้ำ กันอย่างมากระหว่างคนจนกับคนรวย ทำให้เยาวชนมองเห็นความไม่เป็นธรรมในสังคม และ ก่อให้เกิดทัศนคติไม่ดี ซึ่งอาจชักนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินได้

2. ภาวะเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด ขณะที่ท้องหิวโหย และไม่มีอะไรจะกิน ไม่มีที่ที่จะซุกหัวนอน ไม่มีเสื้อผ้าจะนุ่งห่ม เพื่อป้องกันความแปรปรวนของอากาศ ก็ย่อมจะเป็น สาเหตุผลักดันให้บุคคลผู้ขาดแคลนเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่ ก็ย่อมจะหาทางที่จะอยู่ รอด ด้วยการประทุษร้ายของทรัพย์สินของผู้อื่นได้ ในครอบครัวที่ยากจนนั้นความต้องการพื้นฐาน ไม่เคยได้รับการตอบสนอง ทุกคนมีแต่ความหิวโหย ขาดแคลน พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก

เด็กหรือเยาวชนก็ต้องช่วยตัวเองด้วยการลักขโมย หรือด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้มีชีวิตอยู่รอด เมื่อกระทำบ่อย ๆ เข้าก็จะกลายเป็นนิสัย

3.2.4 สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็กนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมในชุมชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ จะได้รับรู้และเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว บ้านที่อยู่ในสลัม เด็กก็จะเห็นรอบด้านที่เต็มไปด้วยการแก่งแย่ง การทะเลาะวิวาทกัน การเล่นการพนัน การลักลอบขายยาเสพติด มีดิสโก้เธค มีบาร์ไนต์คลับ บ่อนการพนัน ซึ่งเป็นที่มั่วสุมของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กเกิดความเคยชิน จนกลายเป็นบ่อเกิดที่จะโน้มนำเด็กเข้าสู่การกระทำผิดในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น การหันไปพึ่งยาเสพติด โดยเริ่มจากการทดลองเสพ เมื่อติดแล้วก็ไม่สามารถเลิกได้ต้องเสพต่อไป จึงจำเป็นต้องหาเงินมาเพื่อซื้อยาเสพติด และเมื่อขาดทุนทางการเงินเด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็ต้องไปลักไปจี้ชิงวิ่งราวทรัพย์สิน ทำให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นตามมา

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นมีขอบเขตที่กว้างมาก คือรวมถึงประเทศชาติ ศาสนา โรงเรียน และสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ ซึ่งผู้ศึกษาจะขอสรุปเป็นหัวข้อย่อย ๆ ดังนี้

1. สภาพถิ่นที่อยู่อาศัย ครอบครัวที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในสลัม หรืออยู่ในชุมชนแออัด มีประชากรหนาแน่นแออัดกระจายทั่วไปทุกเขตการปกครอง การสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่แคบ ๆ และไม่เป็นระเบียบ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ถนนและทางเดินเท้าคับแคบ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมขาดผู้รับผิดชอบดูแล มีปัญหาเรื่องขยะมูลฝอย น้ำโสโครก การสาธารณสุขปลอดภัยด้านไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านสังคมเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและเด็กวัยร่น ปัญหายาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายในชีวิต ทรัพย์สินและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดเหล่านั้น ซึ่งคนที่พอใจกับการอยู่ในชุมชนแออัดนั้นส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะอยู่มานานจึงเคยชิน แต่คนภายในชุมชนแออัดปกติอยากย้ายออกเมื่อมีโอกาส เพื่อให้ลูกหลานมีสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่าเดิม แต่ก็มีอีกหลายครอบครัวที่เลือกไม่ได้ ทำให้เกิดแหล่งมั่วสุมทางด้านมิชฉาชีพต่าง ๆ ที่เยาวชนได้พบเห็นอยู่ทุก ๆ วัน และได้เฝ้าอย่างการกระทำที่ไม่ดีเหล่านี้ ซึ่งถือเป็นการกระทำผิด

2. โรงเรียน และสถานศึกษาเป็นที่ยึดหวังอย่างมากของประชาชนที่จะให้เป็นสถานที่ฝึกฝนอบรมเด็ก แต่ถ้าทางโรงเรียนขาดความรับผิดชอบปล่อยให้โรงเรียนร้าง หรือบางโรงเรียนก็เข้มงวดกวดขันเกินไป ไม่มีความพอดีก็ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ (อนันต์ชัย เชื้อนธรรม และคณะ, ม.ป.ป., น. 4)

เด็กโดยทั่วไปใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนช่วงหนึ่งอย่างน้อยที่สุด 6 ปี จนถึง 20 ปี โรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตน ความประพฤติ และอุปนิสัยของเด็กไม่น้อยกว่าสถาบันครอบครัว โรงเรียนเป็นแหล่งรวมของเด็กมาจากที่ต่าง ๆ มีพื้นฐานและภูมิหลังต่างกัน นับเป็นภาระอันหนักในการที่จะต้องสั่งสอนอบรม ทั้งด้านนิสัยความประพฤติ ด้านวิชาการ อบรมให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมอยู่ในกรอบของประเพณีและศีลธรรม เสริมสร้างและพัฒนาให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองดี รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก ซึ่งจะเป็นว่าเป็นเป้าหมายที่กว้างมากไป เป็นการยากที่จะให้โรงเรียนสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทั้งหมดได้โดยลำพัง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดามารดาควรต้องมีการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนโดยใกล้ชิด ต้องร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อช่วยแก้ไข้ปัญหา เมื่อเห็นว่าเด็กมีการกระทำที่ส่อไปในทางไม่เหมาะสม เด็กบางคนถูกส่งมาโรงเรียนเพียงเพื่อผลัดภาระไม่ต้องดูแล เมื่อเด็กกลับไปบ้านบิดามารดาก็ได้เอาใจใส่อบรม เพราะถือว่ายกให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนแล้ว เด็กเหล่านี้มักจะเป็นเด็กที่ก่อปัญหาให้แก่โรงเรียนด้านความประพฤติและระเบียบวินัย เพราะเขาไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับโรงเรียนได้ ปัญหาเรื่องการแบ่งชั้นชั้นในระหว่างนักเรียน ก็มีผลผลักดันให้เด็กกระทำผิด เด็กส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีฐานะระดับปานกลางเช่นเดียวกับครูผู้สอน เด็กส่วนน้อยมาจากครอบครัวยากจนจะถูกกละเลยไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครูเท่าที่ควร เพราะครูที่มาจากครอบครัวระดับกลางไม่เคยสัมผัสกับชีวิตยากจน ไม่เข้าใจปัญหาของครอบครัวเหล่านี้ว่าเขามีความเป็นอยู่อย่างไร มีความต้องการอะไร การศึกษาแบบไหนที่จะเอื้ออำนวยให้เขาเหล่านั้นได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อการยังชีพได้เหมาะสม ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน เพราะเรียนไปก็ไม่สามารถเอาไปใช้ในชีวิตจริงของตนได้ เด็กจะเริ่มหันหลังให้กับโรงเรียน หากทางหลบหนีโรงเรียนออกไปเที่ยวเตร่ จับกลุ่มมั่วสุมกันอันอาจชักนำให้เกิดการกระทำผิดขึ้นได้ (สุธินี รัตนวราท, 2528, น. 39)

3. สถานเริงรมย์และแหล่งอบายมุข ปัจจุบันมีสถานเริงรมย์และแหล่งอบายมุขเปิดเป็นจำนวนมากมาย ทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น บ่อนการพนัน ซ่องโสเภณี สถานอาบอบนวด ในดัลลัส ฯลฯ เนื่องด้วยวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยาก

ลอง บวกกับความห่วยหายานในการควบคุมตรวจสอบผู้เข้าใช้บริการ ทำให้เด็กวัยรุ่นเข้าไปมั่วสุม มั่วเมากับแหล่งอบายมุขต่าง ๆ อย่าเกลื่อนกลาดเต็มสังคม จนยากที่จะแก้ไข

จากการสำรวจเชิงลึก กระทรวงของการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แบบสุ่มสำรวจ 12 โรงเรียนในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ในรัศมี 500 เมตรรอบโรงเรียน มีแหล่งอบายมุข 5 อันดับแรกคือ ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านจำหน่ายสุรา บุหรี่ แหล่งจำหน่าย สื่อลามก แหล่งมั่วสุมหนีเรียน และผับบาร์คาราโอเกะ ซึ่งจะตั้งคณะทำงานพิเศษขึ้นมา 1 ชุด เพื่อทำการกำจัดพื้นที่เสี่ยง ขยายพื้นที่ดีในบริเวณรอบโรงเรียน (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2550)

4. สุราและยาเสพติด ยาเสพติดหมายถึงสารที่เข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยการ กิน ฉีด สูบ หรือสูดดมแล้วมีผลต่ออารมณ์และความประพฤติของผู้ใช้ เช่น ผีน กัญชา เฮโรอีน ยากระตุ้นประสาท ยาทำให้เกิดประสาทหลอนเมื่อเสพเข้าไปทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพทั้ง ร่างกายและจิตใจ สุราและยาเสพติดเป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทั้ง ในทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงคือผู้เสพจะขาดสติสัมปชัญญะ ขาดความไตร่ตรองยังคิด หรือมีความรู้สึกผิดคะนองเมื่อมีสิ่งมากระตุ้นยอมทำให้เกิดการกระทำผิดได้ง่าย ในทางอ้อมคือผู้ที่ ติดสุราหรือยาเสพติดจะต้องใช้เงินซื้อมาหาเสพย์ ถ้าผู้เสพไม่มีรายได้ หรือมีไม่เพียงพอก็ต้อง หาทางให้ได้มาซึ่งเงินเพื่อซื้อเสพย์ เช่น ต้องลักขโมย รับจ้างทำงานที่ผิดกฎหมาย หรือแม้กระทั่ง ต้องขายตัวเป็นโสเภณี จากการสำรวจเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ปรากฏว่ามีจำนวน มากที่ติดสุราและยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบมากในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (สุรินทร์ รัตนาพร, 2528, น. 41)

5. การคบเพื่อน เป็นเรื่องที่สำคัญมากเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ ผิดของเด็กและ เยาวชน เพราะเพื่อนคือสิ่งแวดล้อม ถ้าเราคบเพื่อนดีเพื่อนก็ชักนำให้เราทำในสิ่งที่ ดี แต่ถ้าเราคบเพื่อนไม่ดี เราก็อาจถูกเพื่อนชักจูงให้คิดและให้ทำในสิ่งที่ไม่ดี เนื่องจากเพื่อนถือเป็น ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิตของเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนจะคลุกคลีและใกล้ชิดกับ กลุ่มเพื่อนมากที่สุด การรวมกลุ่มกันเป็นแก๊ง จะทำให้เด็กและเยาวชนในกลุ่มเดียวกันมีค่านิยมที่ เหมือนกัน ซึ่งเด็กและเยาวชนที่เข้ากลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีที่มีการวางระเบียบมาตรฐานของกลุ่มแตกต่าง หรือขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเมื่อนานเข้าจะทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคนิคในการกระทำ ผิด และจะคอยช่วยเหลือส่งเสริมให้กระทำความผิดหนักกว่าเดิม

ซัทเธอร์แลนด์ และเครสซี (Sutherland and Cressy, 1978 อ้างถึงใน, กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544, น.14) กล่าวไว้ว่า การคบค้าสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ชักจูงให้กระทำความผิดอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานานจน

ถอนตัวไม่ขึ้นจะมีผลต่อเด็กและเยาวชน ทำให้ได้รับการถ่ายทอดค่านิยม เทคนิคและทัศนคติในการกระทำผิด

6. สื่อมวลชน นับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นแหล่งสะท้อนให้เกิดความรู้สึกลอยตามทางด้านลบ ซึ่งหากพิจารณาถึงผลกระทบของสื่อมวลชนก็พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะผลกระทบด้านการโน้มน้าวใจ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยการสื่อสาร ในการโน้มน้าวจิตใจของสมาชิกสังคมซึ่งเป็นผู้รับสาร ให้เห็นคล้อยตามกับการนำเสนอสารที่ผ่านสื่อมวลชน มาตรวัดการโน้มน้าวใจดังกล่าวสามารถวัดได้ทั้งจากเนื้อหา ภาพ เสียง ความเด่นท่วงทำนอง และการแสดงออก โดยที่เด็กและเยาวชนยังอ่อนด้วยสติปัญญาและเหตุผล ทำให้ไม่สามารถแยกแยะสิ่งถูกผิดได้ ทำให้บางครั้งเกิดผลยั่วยวทำให้เด็กจดจำและลอกเลียนแบบเอาไปเป็นแบบอย่างในการกระทำผิด เด็กส่วนใหญ่เมื่อเวลาอยู่บ้านมักจะใช้เวลาหลายชั่วโมงกับการอยู่หน้าจอโทรทัศน์ ซึ่งย่อมได้รับอิทธิพลจากสิ่งที่ได้เห็นได้ฟังมาก ซึ่งบางรายการก็ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก

3.3 สาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน

พัฒนา เผือกอำ (2541, น. 87-88) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งได้อภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิด ดังต่อไปนี้

1. เด็กและเยาวชนหญิงที่ทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษา โดยอายุเกินกว่า 14 ปี ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือมีรายได้ไม่เกิน 1,000 บาท ต่อเดือน ทำให้ไม่สามารถจะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเด็กและเยาวชนเหล่านี้มักจะสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงและขาดสติยั้งคิด จึงกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยเฉพาะการลักทรัพย์เพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายได้

2. เด็กและเยาวชนหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา เพราะบิดามารดาหย่าร้างกันหรือแยกทางกันอยู่ทำให้ขาดผู้ดูแลและคอยอบรม โดยมีการใช้เวลาว่างในการเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมหรือห้างสรรพสินค้า และส่วนใหญ่รู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง รวมทั้งขาดเงินทองและการศึกษา จึงชักนำไปสู่การกระทำผิด โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ตามลำพังหรืออยู่กับเพื่อนและได้รับการบอกเล่าชักจูงเกี่ยวกับการกระทำผิด ซึ่งสถานที่ที่กระทำผิด

มักจะเป็นแฟลต หอพักหรือบ้านเช่า ทำให้มีโอกาสกระทำผิดได้ง่ายเนื่องจากครอบครัวแตกแยก และขาดผู้อบรมดูแล

3. เด็กและเยาวชนหญิงส่วนใหญ่เป็นคนชอบงานง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ไม่ต้องใช้ความคิดมาก สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย ชอบความรวดเร็วว่องไวและมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ทำให้สามารถถูกชักจูงให้กระทำผิดได้ง่าย เพราะขาดโอกาสในการทำงานหาเลี้ยงตนเองและต้องการเงินทองโดยไม่ต้องใช้ความอดทนมากนัก

4. เด็กและเยาวชนหญิงส่วนใหญ่กระทำผิดเพราะความโลภอยากได้ในทรัพย์สินหรือทรัพย์สินนั้นยังอยู่กระตุ้นให้เกิดความอยากได้ โดยเฉพาะการอยู่แฟลต ห้องเช่า หรือหอพัก ทำให้มีโอกาสที่จะกระทำผิดมักไม่ได้ไตร่ตรองไว้ล่วงหน้า เมื่อสบโอกาสจึงลักทรัพย์ โดยเฉพาะเวลาที่บุคคลอื่นออกไปเรียนหนังสือ หรือทำงาน

5. เด็กและเยาวชนหญิงที่มีการใช้ยาเสพติด ทั้งบุหรี่ยาเสพติด สารระเหย กัญชา เฮโรอีน และยาอื่น ๆ มักจะมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย จึงต้องกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาใช้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดความอยากในยาเสพติดนั้น ก็จะกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินด้วยความรุนแรงเกินกว่าการลักทรัพย์ธรรมดา

6. เด็กและเยาวชนหญิงที่อยู่กับเพื่อนหรืออยู่ตามลำพังมีโอกาที่จะกระทำผิดที่รุนแรงมากกว่าการลักทรัพย์ธรรมดา โดยเฉพาะการเรียนรู้การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือคำบอกกล่าวจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น อาจชักชวนแนะนำกันให้กระทำผิดโดยขาดสติยั้งคิด และการกระทำผิดก็รุนแรงกว่าการลักทรัพย์ธรรมดา

7. เด็กและเยาวชนหญิงที่ชอบเล่นการพนันกล้าได้กล้าเสีย ชอบแข่งขันและค่อนข้างใจร้อน เมื่อติดการพนันหรือการเสี่ยงโชคก็ต้องการเงินมาเพื่อเล่นการพนันโดยเร็ว อาจกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยการลักทรัพย์ ถ้าไม่สบโอกาสหรือต้องการเร็วก็จะกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่รุนแรงกว่าการลักทรัพย์ได้เพราะความใจร้อนกล้าได้กล้าเสียดังกล่าว

จากสาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนที่กล่าวไปนั้น เป็นเพียงผลการวิจัยของเด็กและเยาวชนหญิงเท่านั้น ดังนั้นการจะมองสาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในภาพรวมจึงควรที่จะศึกษาถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนชายด้วย จึงสามารถจะกล่าวได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนที่แท้จริง ซึ่งผู้ศึกษาจะต้องทำการศึกษาเพื่อค้นหาคำตอบต่อไป

4. การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์

4.1 ความหมายของทรัพย์ และทรัพย์สิน

คำว่าทรัพย์นั้น ประมวลผลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 บัญญัติว่า “ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง” ส่วนคำว่าทรัพย์สินบัญญัติให้ความหมายไว้ในมาตรา 138 ว่า “ทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้” (ปริญญา ศรีเกตุ, 2549, น. 181)

กล่าวโดยสรุปคือ ทรัพย์ นอกจากจะหมายถึงวัตถุที่มีรูปร่างแล้ว ยังต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาได้ และอาจถือเอาได้ด้วย ส่วนคำว่าทรัพย์สินนั้น หมายถึงวัตถุที่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาได้ และอาจถือเอาได้ประการหนึ่ง และยังหมายถึงวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาได้ และอาจถือเอาได้อีกประการหนึ่งด้วย

4.2 ลักษณะสำคัญของทรัพย์ และทรัพย์สิน

ทรัพย์ และทรัพย์สินมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. ทรัพย์ คือวัตถุที่มีรูปร่าง ส่วนทรัพย์สิน คือวัตถุที่มีรูปร่างก็ได้หรือไม่มีรูปร่างก็ได้
2. วัตถุที่มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างนั้นต้อง อาจมีราคาได้ และต้อง อาจถือเอาได้

ทรัพย์และทรัพย์สินจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการดังกล่าวแล้ว หากขาดหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดไป ก็จะเป็นทรัพย์หรือทรัพย์สินได้ เช่น มนุษย์เรา แม้จะมีรูปร่าง แต่ก็ไม่มีราคาซื้อขายกันได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 312 (ตรงกับกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 269) ห้ามเอาคนลงเป็นทาส ห้ามพา ซื้อขาย จำหน่าย รับ หรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลไว้ ฉะนั้นมนุษย์จึงมิใช่ทรัพย์ แต่อวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เช่น ผมสตรีที่ตัดไปขาย ย่อมมีราคาและถือเอาได้ จึงเป็นทรัพย์ ดวงตาที่บุคคลขายหรืออุทิศให้แก่โรงพยาบาลเพื่อนำไปเปลี่ยนกับตาคนไข้ ย่อมมีราคาและถือเอาได้จึงเป็นทรัพย์ ศพมนุษย์ที่ดองไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาของแพทย์ย่อมมีราคาและถือเอาได้จึงเป็นทรัพย์ (บัญญัติ สุชีวะ, 2548)

คำว่า “วัตถุมีรูปร่าง” นั้น หมายถึงสิ่งที่เห็นได้ด้วยตา จับต้องสัมผัสได้ เช่น หนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ บ้านเรือน รถ เรือ ม้า ลา เป็นต้น แต่กระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง จึงน่าจะเป็นทรัพย์สิน มิใช่ทรัพย์นั้น ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 877/2501 วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่

ว่า การลักกระแไฟฟ้าย่อมเป็นผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 หรือ 335 แล้วแต่กรณี (บัญญัติ สุชีวะ, 2548)

คำว่า “วัตถุไม่มีรูปร่าง” นั้น หมายถึงสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตา จับต้องสัมผัสไม่ได้ เช่น แก๊ส กำลังแรงแห่งธรรมชาติ พลังน้ำตก พลังปรมาณู เป็นต้น และยังได้แก่ทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ แต่ทรัพย์สิน และสิทธิต่าง ๆ ที่จะเป็นทรัพย์สินนี้จะต้องเป็นทรัพย์สินและสิทธิที่กฎหมายไทยรับรองแล้ว เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภารจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน ภารติดพันในอสังหาริมทรัพย์ จำนำ จำนอง ลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร

คำว่า “อาจมีราคาได้” นั้น ราคาหมายถึงคุณค่าในตัวของสิ่งนั้นเอง แม้บางสิ่งจะมีค่าหรือราคาลดน้อยลงไปบ้างก็ยังคงเป็นทรัพย์สิน สิ่งบางอย่างอาจซื้อขายด้วยราคามีได้ แต่อาจมีคุณค่าเพื่อประโยชน์ทางจิตใจอยู่ เช่น จดหมายติดต่อบetween คู่รัก ประกาศตั้งชื่อสกุล เป็นต้น สลากกินแบ่งรัฐบาลก็เป็นทรัพย์สิน ซึ่งซื้อขายเปลี่ยนมือกันได้ แม้สลากที่ไม่ถูกรางวัลแล้ว ซื้อขายกันไม่ได้ต่อไป ก็อาจมีราคาได้ ถ้าเจ้าของยังหวงแหนเก็บรักษาไว้เป็นที่ระลึก (บัญญัติ สุชีวะ, 2548)

คำว่า “อาจถือเอาได้” นั้น หมายถึงอาจเข้าห้วงกันไว้เพื่อตนเอง ไม่จำเป็นต้องเข้ายึดจับต้องได้จริงจาง เช่น ปลาในโถ แม้เจ้าของโถจะยังไม่ทันจับปลา ก็เรียกได้ว่าเจ้าของโถอาจถือเอาได้แล้ว เพราะมีการกั้นโถแสดงการหวงกันไว้เพื่อตนเอง (บัญญัติ สุชีวะ, 2548)

4.3 ประเภทของทรัพย์สิน

ประมวลผลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งทรัพย์ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ สงหาริมทรัพย์ ทรัพย์แบ่งได้ ทรัพย์แบ่งไม่ได้ ทรัพย์นอกพาณิชย์ ดังนี้

4.3.1 อสังหาริมทรัพย์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 บัญญัติว่า

“อสังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดินลักษณะเป็นการถาวร หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย”

4.3.2 สงหาริมทรัพย์ มาตรา 140 บัญญัติว่า

“สงหาริมทรัพย์ หมายความว่า ทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ และหมายความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย”

4.3.3 ทรัพย์แบ่งได้และทรัพย์แบ่งไม่ได้

“ทรัพย์แบ่งได้นั้น หมายความว่า ทรัพย์อันอาจแยกออกจากกันเป็นส่วน ๆ ได้จริงถนัดชัดแจ้ง แต่ละส่วนได้รูปบริบูรณ์ลำพังตัว”

มาตรา 142 บัญญัติว่า “ทรัพย์แบ่งไม่ได้ หมายความว่า ทรัพย์อันจะแยกออกจากกันไม่ได้ นอกจากเปลี่ยนแปลงภาวะของทรัพย์ และหมายความรวมถึงทรัพย์ที่มีกฎหมายบัญญัติว่าแบ่งไม่ได้ด้วย”

ทรัพย์แบ่งได้และทรัพย์แบ่งไม่ได้นี้ จะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้

ทรัพย์แบ่งได้ คือ ทรัพย์ที่อาจแยกหรือแบ่งออกจากกันได้โดยไม่เสียรูปลักษณะของเดิม คือ แม้จะแบ่งแล้วก็ยังเป็นทรัพย์ของเดิมอยู่ เพียงแต่จำนวน ปริมาณอาจน้อยไปเพราะการแบ่งแยกนั้น เช่น ที่ดินอาจแบ่งเป็นแปลง ๆ ได้โดยยังมีลักษณะเป็นที่ดินอยู่ ผ้าเป็นพับ ๆ ก็ตัดแบ่งเป็นเมตรเป็นหลาได้ ข้าว น้ำมัน สุรา กรวด ทราย แร่ ต่างก็แยกจากกันได้โดยส่วนที่แยกมาก็เป็นอยู่ตามเดิม ทรัพย์เช่นนี้จึงเป็นทรัพย์แบ่งได้ (บัญญัติ สุขีระ, 2548)

4.3.4 ทรัพย์นอกพาณิชย์

มาตรา 143 “ทรัพย์นอกพาณิชย์ หมายความว่า ทรัพย์ที่ไม่สามารถถือเอาได้ และทรัพย์ที่โอนแก่กันมิได้โดยชอบด้วยกฎหมาย”

ทรัพย์นอกพาณิชย์จะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้ ทรัพย์นอกพาณิชย์มี 2 ประเภท คือ ทรัพย์ที่ไม่สามารถถือเอาได้ คือ ทรัพย์ที่มีใช้ทรัพย์ตามกฎหมาย ไม่อาจนำมาเป็นวัตถุแห่งสิทธิ หรือนำมาจำหน่ายจ่ายโอนไม่ได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินค้าตามกฎหมายชนิดอื่น และทรัพย์ที่ไม่สามารถโอนกันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย คือ ทรัพย์สินซึ่งจะนำมาจำหน่าย จ่าย โอน ดังเช่นทรัพย์สินทั่ว ๆ ไปมิได้ เว้นแต่จะโอนโดยอาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายโดยเฉพาะ

4.4 ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (ประมวลกฎหมายอาญา, ม.ป.ป.)

หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์และวิงวาททรัพย์

มาตรา 335* ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุอุกภัย แก๊วรั่ว ไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสธาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนอง

เดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้นหรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวอันตรายใด ๆ

(3) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้าหรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(6) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(7) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(9) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ

(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในครอบครองของนายจ้าง

(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาทถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นโค กระบือเครื่องกล หรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำโดยความจำใจ หรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ก็ได้

*[มาตรา 335 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2525 มาตรา 11]

มาตรา 335 ทวิ** ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนาถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินสถานที่ราชการ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

**[มาตรา 335 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2512 และถูกแก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2525 มาตรา 12]

มาตรา 336 ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา 336 ทวิ* ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 334 มาตรา 335 มาตรา 335 ทวิ หรือมาตรา 336 โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อันพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ ึ่งหนึ่ง

*[มาตรา 336 ทวิ เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ข้อ 13]

หมวด 2 ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

มาตรา 337 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(1) ชูว่าจะฆ่า ชูว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจ หรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือชูว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(2) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำความผิดฐานกรรโชกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา 338 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยการขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหายจนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา 339* ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(1) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป

(2) ให้อยู่ในสิ่งทรัพย์นั้น

(3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้

(4) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ

(5) ให้พ้นจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท

**ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดแห่งมาตรา 335 หรือเป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่มีอาชีพอุปการกรรมไว้สำหรับประกอบกิจการ ผู้กระทำความผิดฐานกรรโชกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำความผิดฐานกรรโชกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดฐานกรรโชกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

*[มาตรา 339 แก้ไขโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ข้อ 14]

**[มาตรา 339 วรรคสอง แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2514) ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2525 มาตรา 13]

มาตรา 339 ทวิ** ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

*[มาตรา 339 ทวิ เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ข้อ 14]

**[มาตรา 339 วรรคแรก แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2514) ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2525 มาตรา 14]

มาตรา 340* ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้หนึ่งกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

*[มาตรา 340 เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ข้อ 14]

มาตรา 340 ทวิ* ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 334 ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำความผิดแต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิงใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

*[มาตรา 340 ทวิ เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ข้อ 14]

มาตรา 340 ตรี* ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ มาตรา 340 หรือมาตรา 340 ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อกระทำความผิด หรือพา

ทรัพย์สินนั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

*[มาตรา 340 ตีเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ข้อ 15]

หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง

มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 342 ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(1) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(2) อาศัยความบาปบุญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 343 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา 342 อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา 344 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบกิจการอย่างใด ๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น ต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 345 ผู้ใดลักซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มหรือเข้าอยู่ในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่มหรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 346 ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้อื่นผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ หรือเป็นเด็กเบาปัญญา และไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 347 ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่ง้างทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 348 ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 343 เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด 4 ความฐานโกงเจ้าหนี้

มาตรา 349 ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 350 ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แก่ง้างให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 351 ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด 5 ความผิดฐานยักยอก

มาตรา 352 ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เปียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา 353 ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 354 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 352 หรือมาตรา 353 ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 355 ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสละทรัพย์สินอันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 356 ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด 6 ความผิดฐานรับของโจร

มาตรา 357* ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อรับจําหน่ายหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิวางทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำเพื่อคํ้ากำไรหรือได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 (10)ซึ่งทรัพย์สินหรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ทวิหรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

*[มาตรา 357 วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2512 มาตรา 6]

หมวด 7 ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

มาตรา 358 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 359 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 358 ได้กระทำต่อ

- (1) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการ หรืออุตสาหกรรม
- (2) ปลูกสัตว์

(3) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ หรือในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม หรือ

(4) พืชหรือพืชผลของกสิกรรมผู้กระทำความต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 360 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 360 ทวิ* ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

*[มาตรา 360 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2512 มาตรา 7

มาตรา 361 ความผิดตามมาตรา 358 และมาตรา 359 เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด 8 ความผิดฐานบุกรุก

มาตรา 362 ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุขต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 363 ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 364 ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคาร เก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่นหรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 365 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 362 มาตรา 363หรือมาตรา 364 ได้กระทำ

(1) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(2) โดยมีอาชุรหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือ

(3) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

มาตรา 366 ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 365 เป็นความผิด
อันยอมความได้

5. บทบาทของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา

5.1 ลักษณะขององค์กร

ศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาปลูกสร้างในที่ดินราชพัสดุ เนื้อที่
ประมาณ 17 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่เป็นสถานควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนประมาณ 10 ไร่ ภายในสถานคุม
ประกอบด้วย อาคารนอนเด็กและเยาวชน 4 หลัง อาคารเรียนสามัญ 1 หลัง อาคารพยาบาล 1
หลัง อาคารกิจกรรม 3 หลัง อาคารอเนกประสงค์(ยิมเนเซียม) 1 หลัง โรงครัว 1 หลัง และห้องน้ำห้อง
ส้วม 1 หลัง ภายนอกสถานควบคุมจัดเป็นที่ปลูกสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่มีเนื้อที่ประมาณ 7 ไร่

บรรยากาศโดยทั่วไป ด้านหน้าของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาเป็นที่
ติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลภายนอกกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งค่อนข้างคับแคบ ด้านในบริเวณที่พัก
ของเด็ก ก่อนเข้าไปจะมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจความเรียบร้อย และมีการดูแลความปลอดภัยอย่าง
เข้มงวด บริเวณที่พักของเด็กบรรยากาศค่อนข้างร้อน มีนอน 4 หอ และอาคารทำกิจกรรมซึ่งมี
ความ เป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากนั้นยังมีแปลงปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และผักสวนครัว

5.2 ประวัติความเป็นมา

ศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.
2518 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ให้แยกต่อการปฏิบัติต่อเด็กหรือ
เยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ และได้บัญญัติให้
ทำการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเรื่องอายุ ประวัติความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรม
สุขภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่ง
การกระทำความผิดเพื่อรายงานต่อศาล ซึ่งจะช่วยให้ศาลสามารถใช้มาตรการแก้ไขปัญหาลูกและ

เยาวชนเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม ในการนี้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้จัดให้มีสถานแรกรับเด็กและเยาวชน (บ้านเมตตา) ขึ้น เพื่อรองรับการดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว โดยทำหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนชายหญิงที่ต้องหาและกระทำความผิด ซึ่งเดิมได้จัดตั้งขึ้นที่สถานฝึกอบรมฯ (บ้านปราณี) ตำบลปากคลองตลาด อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2495 ต่อมาสถานที่ดังกล่าวคับแคบไม่เพียงพอให้การดูแลเด็กและเยาวชนที่ทวีเพิ่มมากขึ้น จึงได้ก่อสร้างกองแรกรับเด็กและเยาวชน (บ้านเมตตา) ขึ้น โดยได้เปิดทำการเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2518 หลังการปฏิรูประบอบราชการ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ได้เปลี่ยนชื่อจากกองแรกรับ มาเป็นศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

5.3 วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และภารกิจของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ : เด็กและเยาวชนที่เข้ามาอยู่ที่บ้านเมตตา เมื่อออกไปแล้วจะต้องทำให้ไม่กระทำความผิดซ้ำอีกคือไม่หวนกลับมาอีก เด็กและเยาวชนที่ออกไปแล้วต้องสามารถดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข

วิสัยทัศน์ : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นองค์กรหลักในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวในกระบวนการยุติธรรม โดยยึดหลักการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง

ภารกิจ : 1. ส่งเสริมการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ และสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนส่งเสริมความมั่นคง ของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม และมาตรการอื่น ๆ

2. ดำเนินการด้านคดีอาญา คดีครอบครัว กำกับการปกครองและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ป้องกันพัฒนาและสงเคราะห์ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล

3. ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ทั้งภายใน และต่างประเทศเพื่อการมีส่วนร่วม และสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชน

4. ศึกษาวิเคราะห์วิจัย และพัฒนากฎหมาย การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน รวมทั้งระบบรูปแบบวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับงานคดี และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน

5. พัฒนาศูนย์ดูแลและระบบการบริหารจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานการบริหารจัดการ
ภาครัฐ

5.4 นโยบายในการดำเนินงานของ ผู้บริหาร/หน่วยงาน

มีนโยบายที่จะให้เด็กไปอยู่กับผู้ปกครองมากกว่าที่จะมาอยู่ที่ศูนย์แรกรับเด็กและ
เยาวชนชายบ้านเมตตา และในกรณีที่คดีมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ให้สามารถประกันตัวได้โดย
ไม่ต้องวางหลักทรัพย์ คือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำสามารถนำเด็กออกไปได้มากขึ้น อีกทั้งศาลก็มัก
ตัดสินให้ปล่อยตัวหรือให้ไปฝึกอบรมมากกว่า

5.5 ลักษณะการให้บริการทางด้านสังคมสงเคราะห์

- การให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัวของเด็กและ
เยาวชนเองด้วย
 - การสงเคราะห์สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ
 - การสงเคราะห์ค่าพาหนะและค่าอาหารในการเดินทางกลับภูมิลำเนา
 - การติดต่อผู้ปกครองที่ไม่มาเยี่ยม และการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ประสงค์
ติดต่อกับบุคคลภายนอกโดยทางจดหมายหรือโทรศัพท์
 - การจัดหาผู้อุปการะ การจัดหาทุนการศึกษาและทุนประกอบอาชีพ
1. หลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขในการให้บริการ,มีหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขในการ
ให้บริการเฉพาะเด็กหรือ เยาวชนชายที่ต้องหาว่ากระทำความผิดซึ่งมีอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไปแต่ไม่
เกิน 18 ปีบริบูรณ์นับตั้งแต่วันที่กระทำความผิด และต้องกระทำความผิดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในระหว่าง
การสอบสวนและการพิจารณาคดีของศาล ในการนี้จึงจัดให้ได้รับบริการดังกล่าว
 2. ผู้รับบริการเป็นใคร ผู้รับบริการและผู้ที่ได้รับบริการมีจำนวนเท่าไรผู้รับบริการ
คือ ศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดซึ่งมี
อายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์นับตั้งแต่วันที่กระทำความผิด และต้องกระทำความผิดใน
กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนประมาณ 300 คน แต่จำนวนนี้จะมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา
เพราะศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตามีนโยบายที่จะให้เด็กไปอยู่กับผู้ปกครอง
มากกว่าที่จะมาอยู่ที่ศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา และในกรณีที่คดีมีอัตราโทษ

จำกัดไม่เกิน 5 ปีให้สามารถประกันตัวได้โดยไม่ต้องวางหลักทรัพย์ คือผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำสามารถนำเด็กออกไปได้มากขึ้น อีกทั้งศาลก็มักตัดสินให้ปล่อยตัวหรือให้ไปฝึกอบรมมากกว่า

3. ผู้รับบริการมีปัญหาอะไร และมีปัญหาในการรับบริการอะไรเด็กจะปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะเด็กเร่ร่อนจะไม่ชอบไปอยู่กับองค์กรเอกชนที่ทางกระบวนการสังคมสงเคราะห์จัดให้ หรือปัญหาการหลบหนีในช่วงเทศกาล อันเนื่องมาจาก สาเหตุสิ่งเร้าภายนอก เช่น จดหมายจากแฟนสาวที่ต้องการให้ออกไปพบ หรือปัญหาภายหลังปล่อย ซึ่งเมื่อเด็กออกไปจากศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาแล้วก็มักจะต้องพบเจอกับสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ ทำให้ไม่สามารถกลับตัวหรือประกอบอาชีพสุจริตตามที่ได้รับบริการมา

4. การบริการสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการหรือไม่เด็กที่มาอยู่ในศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา จะได้รับการที่สนองตอบความต้องการอย่างเต็มที่ ได้รับปัจจัยสี่ สถานที่อำนวยความสะดวกครบถ้วน เช่น มีบริการซักล้างเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย บริการการตัดผม มีการฝึกอาชีพ แต่เป็นการฝึกอบรมที่ไม่ยั่งยืน และยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เพราะเด็กจะอยู่ไม่นานทำให้ไม่ได้ความรู้อย่างแท้จริง

5. หน่วยงานมีความสามารถกระจายการให้บริการอย่างไร ให้บริการทั่วถึงหรือไม่ศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา มีความสามารถกระจายการให้บริการโดยจัดให้มีการดูแลเกี่ยวกับการกินอยู่หลับนอนของเด็กและเยาวชน ทำการศึกษา วิเคราะห์ลักษณะนิสัย ความประพฤติ สุขภาพและภาวะแห่งจิต พร้อมจัดทำรายงานการพินิจเสนอต่อศาล จัดให้มีการบำบัดแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในเบื้องต้น ในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด อาชีพบำบัด และการส่งเสริมระเบียบวินัย จริยธรรม และศีลธรรม โดยจะมีการกระจายหน้าที่ต่าง ๆ ไปยังเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เช่น งานบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู หรือการจัดกิจกรรมโดยจำแนกเด็กเป็น 7 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เสพยาเสพติด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมือง กลุ่มผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ กลุ่มผู้มีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ และผู้ที่มีคดีไม่รุนแรง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ที่กระทำความผิดรุนแรง หรือ คดีอุกฉกรรจ์

กลุ่มที่ 5 กลุ่มเด็กและเยาวชนตามพ.ร.บ.ฟื้นฟู

กลุ่มที่ 6 กลุ่มเด็ก/เยาวชนเข้าใหม่ 2 สัปดาห์แรก

กลุ่มที่ 7 กลุ่มเด็ก/เยาวชนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

ทำให้การจัดให้บริการดังกล่าวเป็นไปอย่างทั่วถึงเพราะเด็กและเยาวชนชายที่ต้องการความช่วยเหลือซึ่งอยู่ในระหว่างการสอบสวนและการพิจารณาของศาลจะได้รับบริการดังกล่าวทุกคน

6. มีกฎระเบียบ เงื่อนไขอะไรหรือไม่ที่เป็นอุปสรรคในการให้บริการ

อุปสรรคในการให้บริการของหน่วยงาน คือ เมื่อเด็กไปอยู่กับ NGO แล้ว และศาลตัดสินให้คุมประพฤติ ฉะนั้น NGO จะต้องพาเด็กมารายงานตัวต่อสำนักคุมประพฤติทุก ๆ 3 เดือน ใน 1 ปี มารายงานตัว 4 ครั้ง ถ้า NGO ส่งเด็กไปทำงานต่างจังหวัด หรือ เรียนต่อ จะทำให้คดีเป็นภาระและเป็นอุปสรรคในการเรียน ดังนั้นจึงต้องไปทำเรื่องอีกครั้ง เพื่อขอให้ศาลเปลี่ยนคำพิพากษาใหม่ ให้ส่งเด็กไปรายงานตัวยังที่เด็กเรียน ซึ่งต้องใช้เวลา หรือในที่กรณีศาลสั่งให้หน่วยงานต่าง ๆ รับเด็ก แต่เป้าหมายของหน่วยงานจริง ๆ แล้ว หน่วยงานรับเด็กไม่ได้เพราะเด็กมีอาการซ้ำซ้อน หากรับไปจะทำให้เป็นปัญหากับหน่วยงาน อีกทั้งหน่วยงานก็ไม่มีเจ้าหน้าที่พิเศษที่ดูแลด้านนี้ เช่น เด็ก hyper และมีอาการเอดส์ร่วม นักสังคมสงเคราะห์จึงต้องประสานไปยังหน่วยงาน ว่าหน่วยงานต้องรับเด็กเพราะเป็นคำสั่งศาล แต่ถ้าไม่ได้จริง ๆ นักสังคมสงเคราะห์ก็ต้องจัดส่งเด็กไปหาที่พักระหว่างนี้ก่อน

นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคเรื่องผู้อุปการะเป็น NGO แต่ไม่สามารถมาเป็นผู้ปกครองได้ในวันตัดสิน เพราะ NGO อยู่ไกลจากศาล มีอุปสรรคในเรื่องการเดินทาง และอุปสรรคเรื่องเจ้าหน้าที่มีน้อย มีงานที่จะต้องรับผิดชอบ ทำให้โอกาสที่เด็กจะได้ไปอยู่กับ NGO จึงมีน้อยตามไปด้วย ทางแก้ไขของนักสังคมสงเคราะห์ คือ ให้มารับเด็กกันครึ่งทางที่ศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา แต่ศาลมักตัดสินไม่ปล่อย เด็กจึงต้องไปอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนา เผือกอำ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กและเยาวชนหญิงที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งฝึกอบรมอยู่ในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง 4 แห่ง ครอบคลุม 35 จังหวัด จำนวน 205 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาชญากรรมกระทำความผิดเกินกว่า

14 ปี การศึกษาอยู่ในช่วง ป.1-ป.6 ไม่เคยถูกดำเนินคดีมาก่อน เคยสูบบุหรี่ เคยดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ได้อยู่กับบิดมารดาหรือบิดามารดาหย่าร้างกัน กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะบุคลิกภาพและอารมณ์ส่วนใหญ่เป็นคนชอบทำงานง่าย ๆ ชอบความรวดเร็วว่องไว ค่อนข้างจะเจี๊ยบเฉย มักจะอารมณ์ดี เป็นส่วนใหญ่ และมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างกระทำผิดเพราะความโลภในสิ่งของ และทรัพย์สินที่กระตุ้นยั่วยุ ขาดสติยังคิดประกอบกับเหตุการณ์บังคับ และโอกาสกับสถานการณ์ในขณะนั้นเชื้อต่อการกระทำผิด โดยกลุ่มตัวอย่างกระทำผิดลักทรัพย์มากที่สุด มักกระทำคนเดียว ซึ่งส่วนใหญ่กระทำผิดช่วงบ่ายถึงกลางคืน เพราะเจ้าทรัพย์ไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ

วิศรดา ศิริสุทธิเดชา (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีลักทรัพย์ และศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดคดีลักทรัพย์ รวมทั้งการแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม โดยกลุ่มประชากรคือผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ที่คดีถึงที่สุดแล้วที่ถูกคุมขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 302 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี มีสถานภาพโสด จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 3,001-6,000 บาทต่อเดือน และสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยมีประวัติใช้ยาเสพติด มีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ที่เคยใช้ยาเสพติด และส่วนใหญ่กระทำผิดเป็นครั้งแรก โดยปัจจัยภูมิหลังในด้านอายุ สถานภาพสมรส และรายได้ก่อนต้องโทษนั้น มีความสัมพันธ์กับมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของผู้ต้องขัง ในคดีลักทรัพย์ เมื่อให้ผู้ต้องขังพิจารณาถึงมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดคดีลักทรัพย์ โดยการจัดลำดับจากมากไปน้อยตามลำดับ 1-10 ผลปรากฏว่า ลำดับที่ 1 เกิดความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ลำดับที่ 2 เกิดจากการไม่มีงานทำ ขาดรายได้ ลำดับที่ 3 เกิดจากความอยากรวย ต้องการทรัพย์สิน ลำดับที่ 4 เกิดจากสภาพปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว ลำดับที่ 5 เกิดจากการที่เพื่อนชักชวนและต้องการให้เพื่อนยอมรับ ลำดับที่ 6 เกิดจากการติดยาเสพติดไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ลำดับที่ 7 เกิดจากความต้องการทำลาย สนุกและตื่นเต้น ลำดับที่ 8 เกิดจากความต้องการทดลองทำตาม ผู้คนที่พบเห็นจากสื่อต่าง ๆ ลำดับที่ 9 เกิดจากการพักอาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งอาชญากรรม และลำดับที่ 10 เกิดจากความต้องการเรียกร้องความสนใจและอยากดัง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีลักทรัพย์ของผู้ต้องขัง พบว่าปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การคบ

เพื่อนและสภาพแวดล้อมในชุมชน และปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ค่านิยมของผู้ต้องขัง มีความสัมพันธ์ในทางลบกับมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดในคดีลักทรัพย์

เอมอร สุขเจริญ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในคดี ลักทรัพย์ : ศึกษากรณีทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจที่มีต่อการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในคดีลักทรัพย์ ทัณฑสถาน วัยหนุ่มกลาง และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในคดีลักทรัพย์ วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากประชากรที่เป็นนักโทษเด็ดขาดประเภทคดีลักทรัพย์ จำนวน 268 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังวัยหนุ่มในคดีลักทรัพย์กรณีผู้ต้องขังวัยหนุ่มของทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางที่กระทำความผิดในคดีลักทรัพย์ มีแรงจูงใจในการกระทำผิดอยู่ในระดับปานกลาง และ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ ประเภทที่พักอาศัยก่อนต้องโทษ ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการกระทำผิด และพบว่า ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ค่านิยม และบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการกระทำผิดในคดีลักทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์แปรผันไปในทิศทางตรงกันข้าม

สมานมิตร วิทยอภิบาลกุล (2523) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุบางประการที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา และเพื่อศึกษาถึงสาเหตุบางประการที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2523 ซึ่งศึกษาเฉพาะเด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 35 คน จากการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า บิดามารดา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้กระทำผิดเป็นนักเรียน นักศึกษามากที่สุด มีความสัมพันธ์กับบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ไม่ดีต่อกัน ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ปัญหาที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจมากที่สุดของผู้กระทำผิด คือ ปัญหาทางด้านครอบครัว บิดามารดามีการศึกษาต่ำ และส่วนใหญ่เคยมีประวัติการกระทำผิดวินัยโรงเรียนมาก่อน คดีที่กระทำผิดส่วนใหญ่ คือ คดีเกี่ยวกับทรัพย์ มูลเหตุจูงใจให้กระทำผิด คือ ความสนุกสนาน และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำผิดครั้งแรก

กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปัญหาและประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และเพื่อศึกษาปัญหาและประสิทธิผลตลอดจนปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ถูกกล่าวหา เป็นการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยจะทำการศึกษาเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่สัมผัสเด็กและเยาวชนในสถานีตำรวจ ในพื้นที่รับผิดชอบของ บข.น., บข.ภ., 1-9 และ บข.ก. ตลอดจนจะทำการศึกษากับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2542 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของการกระทำผิดนั้นจากสถิติข้อมูลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะพบว่า สาเหตุของการกระทำผิดนั้นมีสาเหตุมาจากครอบครัวและการคบเพื่อน โดยการศึกษาสูงสุดของเด็กและเยาวชนนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่ มีที่พักอาศัยอยู่ในแฟกซ์ ชุมชนแออัด โดยเฉพาะในบริเวณที่อยู่อาศัยที่เป็นชุมชนแออัดหรือสลัม ในพื้นที่นี้จะมีอาชญากรอาศัยอยู่ และอาชญากรมีความสัมพันธ์เป็นปกติกับคนในชุมชน ประสบการณ์การกระทำผิด เด็กและเยาวชนที่ทำการศึกษาล้วนเคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมมากกว่า 1 ครั้ง และข้อกล่าวหาที่ถูกจับกุมในครั้งล่าสุด ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน สถานภาพทางคดีส่วนใหญ่ได้รับการตัดสินจากศาลแล้ว

อนันต์ชัย เชื้อนธรรม และคณะ (ม.ป.ป) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกระทำผิดของเยาวชน ในประเทศไทยและแนวทางการควบคุมโดยศึกษาเฉพาะที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี ถึง 25 ปี ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการสุ่มสัมภาษณ์เยาวชนที่กระทำผิดประมาณ 600 คน ตามสถานควบคุมต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด โดยแบ่งประเภทการกระทำผิดของเยาวชนออกเป็น 6 ประเภทคือ การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน การกระทำผิดเกี่ยวกับฆ่าคนตาย การกระทำผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา และการกระทำผิดอื่น ๆ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า (1) เยาวชนชายกระทำผิดในความผิดทุกประเภทมากกว่าเยาวชนหญิง ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี (2) เยาวชนที่มีอายุ 19-25 ปี ทำความผิดทุกประเภทมากกว่าเยาวชนที่มีอายุ 14-18 ปี ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี (3) เยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีบ้านเรือนใน

เขตที่อยู่อาศัยทำเกษตรกรรม และเขตร้านค้า (4) การดื่มสุรา ดินยาเสพติด การเที่ยวเตร่ตามสถานเริงรมย์ การเล่นเกมพนัน และการมีอาวุธ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิด (5) เยาวชนที่กระทำผิดส่วนมากมักมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น คบเพื่อนไม่ดี ชอบดื่มสุรา ชอบเล่นเกมพนัน ชอบเที่ยว ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ชอบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (6) เยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มายได้ต่ำ มีบุตรหลายคน บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำหรือไร้การศึกษา สมาชิกบางคนในครอบครัวชอบดื่มสุรา ดินยาเสพติด หรือเคยต้องโทษมาก่อน (8) เยาวชนที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้ มีการศึกษาต่ำหรือขาดการศึกษา มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดมากกว่าเยาวชนกลุ่มอื่น (9) เยาวชนที่ไม่มีอาชีพและเยาวชนที่เที่ยวเร่ร่อนกระทำผิดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมากที่สุด (10) เยาวชนที่บิดามารดาบริหารการมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดมากกว่าเยาวชนที่บิดามารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ยังได้พบว่า มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของเยาวชนนั้นแตกต่างกันไปตามประเภทความผิด ดังนี้ (1) การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีมูลเหตุมาจากการชักจูงจากเพื่อนและความต้องการสิ่งฟุ่มเฟือย (2) การกระทำผิดเกี่ยวกับอาวุธ มีมูลเหตุจูงใจมาจากการป้องกันตนเอง หรือไม่ก็ชอบเล่นอาวุธ (3) การกระทำผิดเกี่ยวกับทำร้ายร่างกาย มูลเหตุส่วนใหญ่มาจากความโกรธขาดความยั้งคิด หรือไม่ก็ต้องการแก้แค้น หรือมีเมมาขาดสติ (4) การกระทำผิดเกี่ยวกับฆ่าคนตาย มีมูลเหตุมาจากความกลัวที่จะถูกทำร้าย ถูกดูหมิ่น คักดีศรี เกิดความประมาท (5) การกระทำผิดเกี่ยวกับการข่มขืน กระทำชำเรา มีมูลเหตุจากเพื่อนฝูงชักจูง และเห็นตัวอย่างจากสื่อมวลชน

วรวัธย์ ชอบธรรม (2521) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกระทำผิดของเด็ก ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและแนวโน้มการกระทำผิดของเด็กในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้แนวความคิดและข้อเสนอแนะสำหรับบิดามารดาและผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เพื่อหาทางปรับปรุงชีวิตเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี โดยตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นเด็กที่กระทำผิดอายุเกินกว่า 7 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปี ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง แบ่งเป็นหญิงและชายรวม 400 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ในบรรดาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เด็กกระทำผิดฐานลักทรัพย์มากที่สุด สำหรับความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายเด็กกระทำผิดฐานทำร้ายร่างกายมากที่สุด สำหรับความผิดเกี่ยวกับเพศ เด็กกระทำผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรามากที่สุด ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เด็กกระทำผิดฐานมีเฮโรอีนมากที่สุด (2) เด็กกระทำผิดส่วนมากอายุระหว่าง 16-18 ปี ปีการศึกษาระดับประถมศึกษาลงมา เด็กที่กำลังเรียนอยู่กระทำผิดน้อยกว่าเด็ก

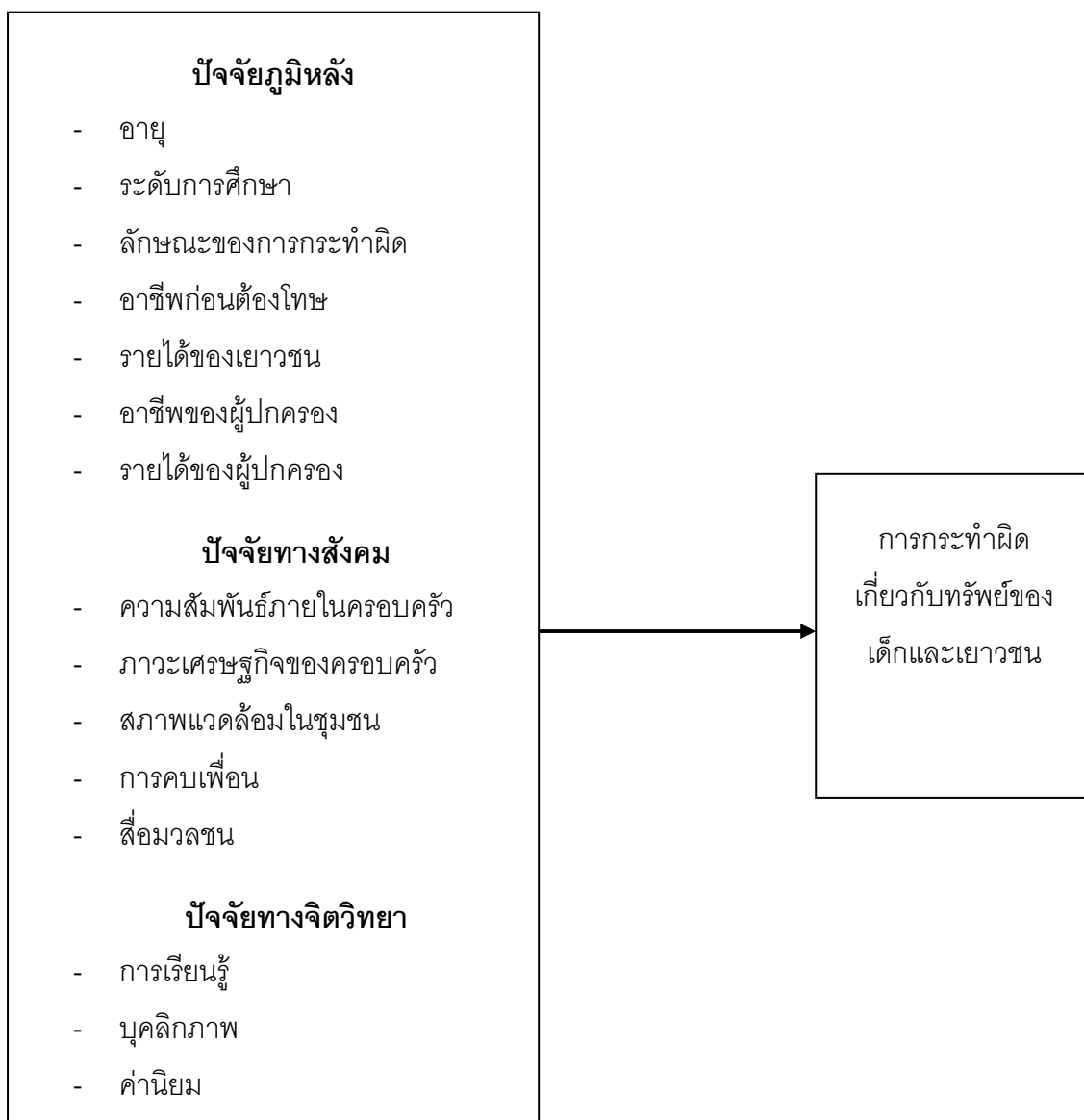
ที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนหรือออกจากโรงเรียนแล้ว (3) เด็กที่มีภาวะจิตบกพร่อง มีอารมณ์ร้อนแรง มุทะลุ จิตใจอ่อนไหวง่าย มีส่วนกระทำผิดมากกว่าผู้ที่มีอารมณ์สุขุม เยือกเย็น ผู้ที่มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย กระทำผิดเกี่ยวกับเพศและยาเสพติดให้โทษมาก (4) บิดา มารดา ผู้ปกครอง ที่ไม่ให้ความอบอุ่น แก่เด็ก ไม่รักเอาใจใส่หรือมีการอบรมสั่งสอนไม่ถูกต้อง เช่น ดุด่า หรือบังคับเกินไป มีส่วนทำให้เด็ก กระทำผิดได้มาก (5) เด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่กระทำผิดเป็นจำนวนมาก ที่สุดทุกประเภท ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ซึ่งจำนวนสูงสุดเป็นเด็กที่มาจากต่างจังหวัด (6) เด็กที่อยู่ภายในย่านแออัด เสื่อมโทรมหรือผ่านสถานเจริญมัยกระทำผิดมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในย่าน ธรรมดา (7) สื่อสารมวลชน ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมและ กามารมณ์ มีอิทธิพลให้เด็กเลียนแบบอย่างได้ง่าย

สุรศักดิ์ สุรินทร์แก้ว (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้า สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในคดีความผิดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ ค้นหาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าไปกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้ ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดใน พื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองระยอง จำนวน 8 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุ ที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สามารถสรุปได้ว่า มีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัว และการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และอีกสาเหตุหนึ่งคือ ความคึกคะนองตามประสาวัยรุ่นและค่านิยม ที่ผิด ๆ เป็นสาเหตุของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนในด้านปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สามารถสรุปได้ว่าการคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด เป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุด ที่จะเป็นปัจจัยเร่งให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวและทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดได้ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่าสภาพแวดล้อม ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ช่วย ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น สภาพแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนที่มี การแพร่ระบาดของยาเสพติด หรือ พ่อ แม่ ญาติ คนใกล้ชิด ติดยาเสพติดอยู่แล้วจะมีส่วนช่วย ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ง่าย

กล่าวโดยสรุปแล้วนั้น การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนับเป็นปัญหาที่สังคมจะต้อง ให้ความสนใจ ซึ่งก็ได้มีผู้สนใจศึกษาสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้เป็นอย่างดี มาก โดยในส่วนของอาการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ของเด็กและเยาวชนนับเป็นปัญหาที่มี แนวโน้มในการกระทำผิดที่สูงขึ้น และมีรูปแบบ มูลเหตุจูงใจที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่ง

ในการหาแนวทางป้องกันการกระทำผิดดังกล่าวจึงต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิด เพื่อหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขเด็กและเยาวชนผู้ซึ่งเป็นกำลังของประเทศชาติต่อไป โดยจากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นั้นทำให้ผู้ศึกษาทราบว่าสิ่งที่เด็กและเยาวชนจะกระทำผิดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการด้วยกัน ซึ่งผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน ในด้านของปัจจัยทางภูมิหลัง ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางจิตวิทยา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน โดยมีกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาดังนี้

7. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ชื่อเพิ่ม: 10บทที่ 2
ไดเรกทอรี: G:\2พัฒนาชีวิตา
แม่แบบ: E:\template_2543\2-ส่วนเนื้อเรื่อง.dot
ชื่อเรื่อง: บทที่ คลิกที่พิมพ์หมายเลขบท
เรื่อง:
ผู้เขียน: User
คำสำคัญ:
ข้อคิดเห็น:
วันที่สร้าง: 07/05/52 ๐๗/๐๕/๕๒ ๒๒:๐๗ น.
เปลี่ยนหมายเลข: 12
บันทึกล่าสุดเมื่อ: 10/06/52 ๑๐/๐๖/๕๒ ๑๘:๓๑ น.
บันทึกล่าสุดโดย: vip
เวลาในการแก้ไขทั้งหมด: 100 นาที
พิมพ์ครั้งสุดท้ายเมื่อ: 23/06/52 ๒๓/๐๖/๕๒ ๑๐:๔๗ น.
เป็นงานพิมพ์ที่เสร็จสิ้นสุดท้าย
จำนวนหน้า: 48
จำนวนคำ: 13,909 (ประมาณ)
จำนวนอักขระ: 79,286 (ประมาณ)